

STeVAL

Jon Grythe

STeVAL

**Rapport om utvikling og utprøving av et konsept for
studentevaluering av undervisning og læring i høyere
utdanning**

Høgskolen i Agder 2003

Sammendrag:

Rutiner for systematisk studentevaluering av undervisningen i høyere utdanning er noe som i følge den nye kvalitetsreformen vil få større plass på universiteter og høyskoler fra og med studieåret 2003. Mange av disse institusjonene har erfaringer med å la studentene foreta en slik evaluering av undervisningen midtveis eller på slutten av et semester eller studieår. Men et system for studentenes daglige tilbakemeldinger på undervisningen, og sitt eget læringsutbytte av denne, er det grunn til å tro er både lite anvendt og systematisert. Denne rapporten, og pilotprosjektet den bygger på, er ett bidrag til å utvikle en slik gjennomløpende form for studentevaluering i høyere utdanning. Prosjektrapporten viser hvordan vi ved Høgskolen i Agder våren 2003 arbeidet med utvikling og utprøving av et konsept for formativ studentevaluering av undervisning og læring i høyere utdanning. Konseptet har fire ulike hoveddeler: en introduksjonsdel, en nettbasert datainn- samlingsdel, en del for strukturert og direkte kommunikasjon mellom studenter og lærere og en tilbakemeldings- og rapporteringsdel. To av hovedmålsettingene med pilotprosjektet var for det første å utvikle et fleksibelt og dynamisk nettbasert verktøy som grunnlag for studentenes formative evaluering av undervisning og læring i høyere utdanning, for det andre å utvikle en møteplass for strukturert didaktisk kommunikasjon mellom de involverte partene i undervisnings- og læringsarbeidet. Prosjektet har gitt mange nyttige erfaringer å bygge videre på, og selv om testutvalget her er lite og prøveperioden kort, er det i det minste grunnlag for forsiktig optimisme på verktøyets og konseptets vegne. At studentene som var med i pilotprosjektet anbefalte at også andre studentgrupper tok konseptet i bruk, og at studielederen vil fortsette å benytte det med nye studentgrupper burde tyde på det. Slik vi ser det nå skulle det heller ikke være noen begrensninger når det gjelder konseptets anvendelsesmuligheter på ulike fagområder innen universitets- og høyskolesektoren. Men konseptet vil selvsagt kreve en videre utvikling og en langt bredere og mer omfattende utprøving før vi kan si noe mer generelt om dets verdi for studentevaluering av undervisning og læring i høyere utdanning.

Skriftserien nr. 103

45 s.

ISSN: 1503-5174 (elektronisk utgave)

ISBN: 82-7117-515-7 (elektronisk utgave)

© Høgskolen i Agder, 2002

Serviceboks 422, N-4604 Kristiansand

Design: Høgskolen i Agder

Emneord:

1. studentevaluering
2. evaluering
3. formativ evaluering
4. studiekvalitet
5. læringsutbytte

Innhold

1. Om studiekvalitetsarbeid i høyere utdanning	s. 1
1.1 <i>Kvalitetsreformen i høyere utdanning</i>	s. 1
1.2 <i>Et pilotprosjekt ved Høgskolen i Agder (HiA) våren 2003</i>	s. 1
2. Undervisningsevaluering – begreper, visjon og prinsipper	s. 2
2.1 <i>Klargjøring av noen hovedbegreper i STeVAL- konseptet</i>	s. 2
2.1.1 <i>Evaluering</i>	s. 2
2.1.2 <i>Undervisning</i>	s. 3
2.1.3 <i>Undervisningsprosesser, undervisningsprodukter og ”måling”</i>	s. 4
2.1.4 <i>Undervisningsevaluering – formativ og summativ evaluering</i>	s. 6
2.1.5 <i>Undervisningskvalitet</i>	s. 7
2.2 <i>Visjon</i>	s. 9
2.3 <i>Prinsipper og føringer i STeVAL</i>	s. 9
3. En kort oversikt over STeVAL- konseptet	s.11
3.1 <i>Introduksjon</i>	s.11
3.2 <i>Datainnsamling</i>	s.11
3.3 <i>Evaluering</i>	s.11
3.4 <i>Tilbakemelding og rapportering</i>	s.11
4. Utvikling av STeVAL- konseptet	s.12
4.1 <i>Pilotfasens tredelte siktemål</i>	s.12
4.1 <i>Utvikling av introduksjonsdelen</i>	s.12
4.2 <i>Utvikling av den nettbaserte delen for datainnsamling</i>	s.12
4.2.1 <i>Prinsipper, overveielser og forutsetninger</i>	s.13
4.2.2 <i>Utvikling av verktøyets hoveddeler</i>	s.14
4.3 <i>Utvikling av evalueringsdelen</i>	s.17
4.4 <i>Utvikling av tilbakemeldings- og rapporteringsdelen</i>	s.17
5. En nærmere beskrivelse av introduksjonsdelen av STeVAL	s.18
5.1 <i>Brukerveiledningen</i>	s.18
5.2 <i>Introduksjonskurset</i>	s.18
6. En nærmere beskrivelse av den nettbaserte delen av STeVAL	s.19
6.1 <i>Studentdelen av verktøyet</i>	s.19
6.1.1 <i>Administrators oppgaver</i>	s.22
6.2 <i>Administratordelen av verktøyet</i>	s.23
6.2.1 <i>Administrators oppgaver</i>	s.28
7. En nærmere beskrivelse av evalueringsdelen av STeVAL	s.28
7.1 <i>Evalueringsmøtene</i>	s.28
7.1.1 <i>Administrators oppgaver</i>	s.28

8. En nærmere beskrivelse av tilbakemeldings- og rapporteringdelen av STeVAL	s.29
8.1 <i>Tilbakemeldingsdelen</i>	s.29
8.2 <i>Rapporteringsdelen</i>	s.29
9. Testing av STeVAL- konseptet våren 2003 - erfaringer	s.29
9.1 <i>Utprøving og erfaringer med introduksjonsdelen</i>	s.29
9.2 <i>Utprøving og erfaringer med den nettbaserte delen for datainnsamling</i>	s.30
9.2.1 <i>Studentdelen</i>	s.31
9.2.2 <i>Administratordelen</i>	s.35
9.2.3 <i>En samlet evaluering av verktøyet</i>	s.38
9.3 <i>Utprøving og erfaringer med evalueringsdelen</i>	s.41
9.4 <i>Utprøving og erfaringer med tilbakemeldings- og rapporteringsdelen</i>	s.41
9.5 <i>Utprøving og erfaringer med administratorrollen</i>	s.41
10. Erfaringer med formativ evaluering av deler av et studium ved hjelp av STeVAL	s.42
11. Noen utfordringer og kritiske faktorer i arbeidet med STeVAL	s.43
11.1 <i>Bruker- og kompetanseproblemet</i>	s.43
11.2 <i>Rekrutterings- og finansieringsproblemet</i>	s.43
11.3 <i>Samordningsproblemet</i>	s.43
11.4 <i>IT- problemet</i>	s.43
11.5 <i>Deltakingsproblemet</i>	s.44
11.6 <i>Resultat- og tilbakemeldingsproblemet</i>	s.45
12. Videre bruk av STeVAL	s.45
12.1 <i>Prinsipielle anvendelsesmuligheter</i>	s.45
12.2 <i>Konklusjoner og anbefalinger</i>	s.45

Vedlegg

Bruerveiledning til den nettbaserte delen av STeVAL

Forord

Kjært barn har mange navn sies det. I hvilken grad studentevaluering av undervisningen er et kjært barn ved våre høyskoler og universiteter skal være usagt. Ved Avdeling for pedagogikk ved Høgskolen i Agder har vi, som et svar på utfordringer fra den pågående kvalitetsreformen i høyere utdanning, utviklet et konsept for denne virksomheten som vi har gitt navnet STeVAL. Med ”konsept” mener vi her en helhetlig idé om et system for hvordan en kan drive studentevaluering av undervisningen i høyere utdanning. Der er utviklingen av dette konseptet og en utprøving av det vil vil legge fram i denne rapporten.

Vårt konsept har p.t fire ulike hoveddeler: en introduksjonsdel, en nettbasert datainnsamlingsdel, en evalueringsdel og en tilbakemeldings- og rapporteringsdel. Som for konseptet har vi for enkelthets skyld også kalt pilotprosjektet vårt våren 2003 for STeVAL. Med ”pilotprosjekt” tenker vi her på utprøvingen av konseptet i samarbeid med studieleder på en gruppe studenter ved HiA fra begynnelsen av april til slutten av mai 2003. Endelig har vi i pilotprosjektet også benyttet STeVAL om selve det nettbaserte verktøyet som ble prøvd ut.

Foruten en kort beskrivelse av rammene og bakgrunnen for prosjektet samt en kort oversikt over hele konseptet, har vi valgt å foreta følgende strukturering av stoffet: en redegjørelse for tanker som lå til grunn for utviklingen av konseptets fire deler, en nærmere beskrivelse av disse delene av konseptet slik de ble i pilotfasen våren 2003, og til slutt en redegjørelse for noen av de erfaringer, refleksjoner og evalueringer som utprøvingen av delene medførte. En kunne selvfølgelig tenke seg at en i rapporten framstilte konseptets fire deler hver for seg i forhold til utvikling, beskrivelse og erfaringer. Her har vi imidlertid valgt å la kronologien være strukturerende for framstillingen av konseptets fire hoveddeler i de ulike fasene av prosjektet. Sammenhengen mellom konseptets hoveddeler vil dermed forhåpentligvis komme tydeligere fram, selv om de enkelte delenes ”historie” blir noe mer krevende å få tak i.

Det er mange å takke for at dette prosjektet i det hele kom i gang og at det er blitt slik det er blitt: Professor Stefan Hopman og høyskolelektorene Gjert Langfeldt og Rolf Baltzeresen fra Avdeling for pedagogikk ved HiA, stipendiat Ole K. Solbjørg fra NTNU, Lill Therese Jacobsen og produksjonsleder Randulf Roaldsnes fra Norsk Interaktiv og avdelingsingeniør Sven K. Haaø ved Informasjons- og kommunikasjonsstudiet ved HiA. Jeg vil også takke HiA som bidro med økonomisk støtte slik at det ble frigjort tid for prosjektleder, og ikke minst penger til å utvikle et nettbasert verktøy. Uten disse midlene ville prosjektet ikke ha kommet dit det er i dag. En spesiell takk vil jeg gi til studieleder Jens Nærbøe ved vernepleierstudiet ved Avdeling for helse- og idrett ved HiA som har vært en entusiastisk og inspirerende samarbeidspartner i pilotprosjektet. En tilsvarende takk vil jeg rette til studentene som deltok i pilotprosjektet. Uten deres bidrag ville konseptet fremdeles vært uprøvd. Stipendiat Ole K. Solbjørg og professor Stefan Hopman har lest gjennom manuskriptet og gitt mange konstruktive tilbakemeldinger, men som ellers er det forfatteren alene som står ansvarlig for eventuelle feil eller mangler.

Jon Grythe
HiA
August 2003

1. Om studiekvalitetsarbeid i høyere utdanning

1.1 Kvalitetsreformen i høyere utdanning

Studiekvalitetsarbeid og arbeid med undervisningskvalitet er ikke noe nytt innenfor høyere utdanning, inkludert ulike former for evalueringssystemer som ledd i dette arbeidet. Med den såkalte "Kvalitetsreformen i høyere utdanning" (*St.meld.nr.27 200-2001*) stilles det imidlertid nye krav til universiteter og høyskoler på dette området, ikke minst med tanke på forholdet til studentene. De enkelte institusjonene skal bl.a. legge til rette for tettere oppfølging av studentene gjennom hele læringsforløpet (sm.st. s.33). I vår sammenheng er det særlig verd å merke seg departementets mening om at jevnlig evalueringer som gir studentene hyppige tilbakemeldinger om utbyttet av læringsprosessen, skal inngå i studiene som del av undervisningsarbeidet (sm.st.). I en slik sammenheng kunne det også være interessant å få studentenes *egne* jevnlig tilbakemeldinger på eget utbytte av læringsprosessene, som grunnlag for stadige forbedringer av undervisningskvaliteten i høyere utdanning. Den enkelte høyskoles og det enkelte universitets kvalitetssikringssystem forventes da også å inneholde rutiner for studentevaluering av undervisningen. (*UFD: Lov om universiteter og høyskoler, §2.8. UFD: Forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler og lov om private høyskoler, §4*). Slike rutiner, i form av midtveis og sluttevalueringer, vil vi finne i ulik grad og av ulik kvalitet rundt om i høyere utdanning. Men et system for studentenes jevnlig og hyppige tilbakemeldinger på undervisningen og sitt eget læringsutbytte av denne er det grunn til å tro er både mindre anvendt og systematisert enn de tradisjonelle punktevalueringene. Denne rapporten, og pilotprosjektet den bygger på, er ett bidrag til å utvikle en slik gjennomløpende form for studentevaluering i høyere utdanning.

1.2 Et pilotprosjekt ved Høgskolen i Agder (HiA) våren 2003

Pilotprosjektet er en videreføring av bl.a. erfaringer i samarbeidet mellom HiA, NTNU og NLL (Network Learning Lab) i perioden oktober 2002 – februar 2003. Planen var at HiA som en av partene skulle bidra til å utvikle og teste ut et nettbasert verktøy for studentenes evaluering av undervisningen i høyere utdanning (*eFormative*) i nye sammenhenger. Av ulike grunner ble dette samarbeidet ikke videreført, og fra medio februar har vi ved Avdeling for pedagogikk ved HiA arbeidet med å utvikle vårt eget verktøy og våre egne rutiner for studentevaluering av undervisningen. Målene for vårt prosjekt var - og er fortsatt:

- å utvikle et fleksibelt og dynamisk nettbasert verktøy for studentenes *formative* evaluering av undervisning og læring i høyere utdanning
- å utvikle en møteplass for strukturert didaktisk kommunikasjon mellom de involverte partene i undervisnings- og læringsarbeidet
- å utvikle introduksjonskurs overfor brukerne og overveie mulige tilbakemeldings- og rapporteringsformer for studentenes evalueringer

Kjernen i *evalueringskonseptet* – heretter kalt *STeVAL* - består med andre ord av et nettbasert verktøy for innsamling av undervisningsrelevante data fra studentene og et forum i form av faste evalueringsmøter mellom undervisningsansvarlige og studenter. Med undervisningsansvarlige mener vi her lærere og studieledere eller andre faglige ansatte med et nært og direkte ansvar for planleggingen og gjennomføringen av undervisningen. At disse da også er de nærmeste til å kunne foreta en valid evaluering av den samme undervisningen hører også med til vår forståelse. Prosjektet innebar i tillegg markedsføring av konseptet, rekruttering av potensielle brukere og introduksjon av *STeVAL* til brukerne. Overveielser om

tilbakemeldinger underveis til brukerne og rapportering til høyere nivå i høgskole- og universitetssystemet hører også med her.

Førsteutgaven av verktøyet ble, i samarbeid med Norsk Interaktiv i Kristiansand, ferdig i slutten av mars og var klar til utprøving i begynnelsen av april 2003. En klasse ved Vernepleierstudiet i Arendal var, med sterkt bidrag fra sin studieleder, så sporty at de stilte opp til utprøving av konseptet selv om vi på det tidspunktet var langt ute i semesteret. Pilotfasen ble avsluttet ultimo mai samme år.

Gjennom å teste ut konseptets brukbarhet i en naturlig sammenheng (april - mai 2003), mente vi å legge et grunnlag for videre utvikling og anvendelse av de ulike delene av konseptet. Det er med andre ord prosjektets mål å ”selge” og implementere verktøyet i nye sammenhenger fra vår/høst 2003 med tanke på videre utprøvinger og forbedringer. Håpet er at mange og ulike studier innenfor høyere utdanning vil finne det formålstjenlig å benytte seg av STeVAL-konseptet i forbindelse med egen undervisningsevaluering.

2. Undervisningsevaluering – begreper, visjon og prinsipper

2.1 Klargjøring av noen hovedbegreper i STeVAL-konseptet

Som antydning tidligere handler STeVAL om:

studentenes formative evaluering av undervisning og læring i samarbeid med involverte undervisningsansvarlige med sikte på stadige forbedringer av undervisningskvaliteten i studiet

Vi skal se litt nærmere på hvordan vi i dette prosjektet forstår noen av de grunnleggende begrepene konseptet bygger på. Etter hvert som prosjektet skrider fram er det imidlertid rimelig å anta at de grunnleggende begrepene og forståelsen av disse vil kunne endre seg. Slik sett vil grunnleggende drøftinger av relevante didaktiske begreper være en integrert del av det videre utviklingsarbeidet.

2.1.1 Evaluering

Begrepene ”vurdering” og ”evaluering” blir gjerne brukt synonymt i mange sammenhenger. En måte å skille på er å benytte ”vurdering” om læreres vurdering av studentene, mens begrepet ”evaluering” brukes om studenters og læreres vurdering av systemer eller prosesser i utdanningen. I vår sammenheng vil vi da også konsekvent benytte oss av begrepet ”evaluering” når ulike sider av studentenes læringsprosesser eller ulike sider ved kvaliteten på selve den høyere utdanningen vurderes. En slik bruk synes også være i tråd med det syn som Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) legger til grunn i sine forskrifter (se over). Men hva legger vi så i begrepet evaluering i denne sammenhengen? I forbindelse med evaluering er det en rekke sentrale spørsmål som det er mulig å stille, (jfr. Myhre, R: *Innføring i pedagogikk 2*, Fabritius forlag AS 1978, s.309) og som vi har gitt våre svar på i prosjektet:

- *Hvem eller hva skal evalueres?*

Vanligvis er det studentene som foretar en både formell og uformell evaluering av undervisningen, men også lærere og undervisningsansvarlige vil gjøre det. Poenget her er at de ofte gjør det hver for seg. En annen sak er *hva* som skal evalueres. Er det læreren, kurset, innholdet eller arbeidsmåtene som skal evalueres? I STeVAL er det som vi allerede har skjönt undervisningen og studentenes eget læringsutbytte som er gjenstand for evaluering.

- *Hva skal man evaluere i forhold til?*

En evaluering inneholder alltid en sammenlikning mellom det en ønsker å evaluere og det en evaluerer i forhold til, det være seg bestemte kriterier, normer, mål, standarder, gruppeprestasjoner, forventninger eller forutsetninger. I enhver evaluering må derfor referansepunktet klargjøres (se videre 2.1.3). I dette prosjektet har vi for eksempel latt studentenes egne forutsetninger slik de selv vurderer det være referansepunktet for studentenes evaluering av eget læringsutbytte.

- *Hva er grunnlaget for evalueringen?*

Evaluering er en empirisk aktivitet i den forstand at den må bygge på erfaringsdata av et eller annet slag. Gjennom observasjoner, intervjuer, samtaler eller ulike typer av spørreskjemaer kan vi få det nødvendige grunnlaget for evalueringene. I STeVAL har vi valgt å legge til grunn de muligheter som IT- nettet gir oss, i kombinasjon med direkte kommunikasjon mellom studenter og lærere.

- *Hvilke former kommer evalueringen til uttrykk gjennom?*

Evalueringene kan komme til uttrykk på en mer eller mindre formell eller uformell måte, og den kan være skriftlig, muntlig eller begge deler. I pilotprosjektet vil vi bruke både formelle og mer uformelle former og disse kan være så vel skriftlige som muntlige.

- *Hvilket formål og hvilken funksjon har evalueringen?*

Enhver evaluering kan ha ulike formål som: forbedring av undervisning, tilbakemelding på læreratferd, studentenes bruk av tid, innholdet i undervisningen, lærebøkene/ litteraturen, arbeidsformene/ aktivitetene eller studentenes tilbakemelding på eget læringsutbytte. Evalueringen kan også ha ulike funksjoner som: kontroll, styring, sanksjoner eller veiledning. I STeVAL er det forbedring av undervisningen og studentenes eget læringsutbytte som er formålet, og det er evalueringens veiledende funksjon som først og fremst er i fokus.

Evaluering i STeVAL

I STeVAL- prosjektet forstår vi da med evaluering - ut fra hva som skal evalueres og hva man skal evaluere i forhold til - følgende:

Kvalitativ sammenlikning av "noe" i relasjon til en gitt eller valgt relevant standard, forventning, norm eller et kriterium for å se om det vi sammenlikner holder mål i forhold til det vi sammenlikner med.

Med andre ord inneholder vårt evalueringsbegrep to hovedkomponenter; nemlig det "noe" vi vil evaluere (produkt, prosess, prestasjon etc.) og det vi evaluerer i forhold til (forventning, forutsetning, norm, standard, kriterium etc.). Det siste vil vi i denne rapporten behandle som "kriterieproblemet". I tillegg kommer altså en rekke kontekstspesifikke overveielser om evalueringens grunnlag, former, formål og funksjoner som vi senere skal se.

2.1.2 Undervisning

Undervisning er som kjent også et begrep som oppfattes på mange måter. En av de vanligste er den at undervisning er lærerens meddelelse eller formidling av kunnskap til studentene (*jfr. Hofset, A: Å undervise studenter, s. 201*) En annen er å forstå undervisning som: *lærerens tilrettelegging av vilkår for at studentene skal lære* (sm.st.). Her vil vi slutte oss til den siste forståelsen av begrepet. I tillegg vil vi tilføye at undervisning også i høyeste grad handler om studentenes egen beredthet på undervisning, og derigjennom læring. Stortingsmeldingen om kvalitetsreformen i høyere utdanning ble da også, med henvendelse til framtidige studenter,

lansert under slagordet. Gjør din plikt – Krev din rett. (S.tmeld.nr.27, 2000 - 2001). Her vil vi da også se på undervisning som en to- veis kommunikasjonssituasjon mellom to parter: lærere og studenter, der begge parter er viktige for læringsarbeidet og læringsutbyttet.

Læring eller læringsprosessene er likevel noe som foregår i eller med studentene, mens læreren i beste fall kan bidra til å gi optimale betingelser for at denne læringen skal skje. Norgesnettrådet skiller i en av sine rapporter (NNR- rapport 2/99) mellom begrepene ”læring” og ”undervisning” på denne måten: *”Læring” viser til studentenes totale læringsprosess, mens ”undervisning” omfatter alle de læringsrelaterte aktiviteter som organiseres av og med lærer.”*

2.1.3 Undervisningsprosesser, undervisningsprodukter og ”måling”

I all evaluering er det alltid noe vi ønsker ”måle” eller få informasjon om. Det kan være så vel undervisningsprosessen eller selve det ”produktet” som kommer ut av denne prosessen. Vi står dermed overfor spørsmålet om hva vi skal måle, hva vi skal måle i forhold til og hvordan vi skal foreta målingen i undervisningssammenheng. Alle sider ved de prosessene og produktene som utgjør undervisning og læring er her i utgangspunktet interessante.

Hva skal vi måle?

En undervisningsenhet konstitueres av minst tre hovedfaktorer: studenten, læreren og lærestoffet. Eller som professor Ivar Bjørgen ved NTNU sier det: *”Læring er alltid et møte, et møte mellom den som skal lære, og det som skal læres, mellom individet og virkeligheten. Svært ofte er det en mellommann i denne prosessen, en som skal se til at dette møtet går bra”* (Bjørgen,I: *Læring: søken etter mening*, Tapir 2001, s.180). Undervisning i sin enkleste form kan da framstilles ved hjelp av den såkalte ”didaktiske trekanten” på denne måten:

Hvor vellykket enheten er, avhenger av disse tre komponentene og ikke bare en av dem. Når det gjelder det første spørsmålet om hva vi skal måle, blir da alle undervisningens konstituerende faktorer relevante som gjenstand for måling. Vi vurderer undervisningen på bakgrunn av hvordan *studentene* gir uttrykk for tilfredshet, fornøydhet, egen aktivitet i undervisningssituasjonen eller eget læringsutbytte. Vi kan spørre om studentenes syn på hvorvidt *læreren* er god til å lære fra seg, skaper et godt læringsmiljø eller trivsel. Endelig kan det gjelde *lærestoffet* om det er strukturert, oversiktlig, tilpasset studentenes interesser, i tråd med fagplanene, relevant eller variert. Her hører også spørsmålet om *arbeidsmåter* eller *aktiviteter* med (se videre kap.4.3.2). I STeVAL har vi i denne omgang valgt å fokusere mye på studentenes ”læringsutbytte” som jo må sies å være undervisningens ”raison d’etre”.

Hva skal vi måle i forhold til?

Når det gjelder hva skal vi måle i forhold til (kriterie- eller målestokkproblemet) er det flere veier å gå. Vi kan foreta evalueringene individrelatert, grupperelatert, målrelatert eller

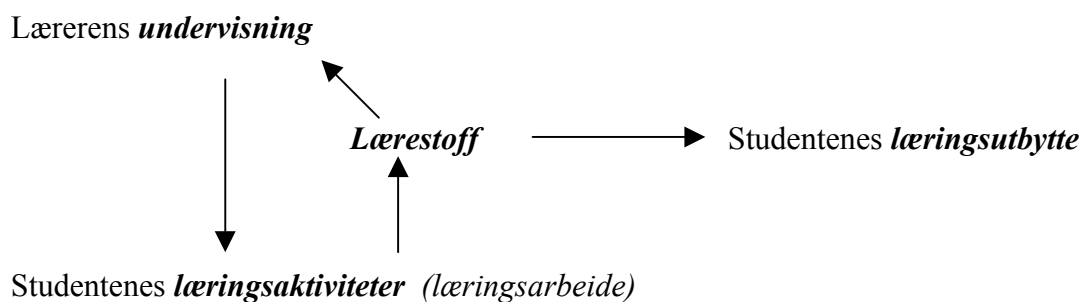
kriterierelatert. I den nettbaserte aktivitetsdelen av STeVAL vil særlig individrelatering være aktuelt, mens det i spørreskjemaene og i den strukturert kommunikasjonsdelen kan være aktuelt å trekke inn andre relateringer.

Forholdet mellom undervisning, lærestoff, læringsaktiviteter og læringsutbytte i STeVAL
De ulike hovedkomponentene i STeVAL- konseptet kan vi nå framstille slik:

Deltakere:	Student	Lærer
Hovedaktivitet:	Læringsaktivitet: studentenes arbeid med lærestoffet	Undervisning: lærerens tilrettelegging av vilkår for studentenes læring*
Fokus for evaluering:	Læringsutbytte: kvantitative og kvalitative aspekter ved egen læring Undervisning: kvantitative og kvalitative aspekter ved undervisningen	Læringsaktivitet: kvantitative og kvalitative aspekter ved studentenes arbeid med lærestoffet Undervisning: kvantitative og kvalitative aspekter ved egen undervisning
Evalueringskriterier:	Læringsutbytte: egne forutsetninger Undervisning: egne erfaringer Læringsaktivitet: egne erfaringer	Læringsaktivitet: egne erfaringer Undervisning: egne planer, studentenes tilbakemeldinger

* tilrettelegging av egen formidling, lærestoff, studentenes arbeidsmåter, litteratur m.m.

Forholdet mellom komponentene kan vi da også framstille på følgende måte:

Vi har studentenes læringsutbytte i fokus, men for å finne forklaringer på kvaliteten på dette utbyttet, med tanke på mulige forbedringer, må vi rette oppmerksomheten både mot lærerens undervisning og studentens eget læringsarbeid. Studentenes læring kan være mer eller mindre relatert til lærerens tilrettelegging av vilkår for deres læring. Som vi ser går det derfor ingen pil direkte fra lærerens undervisning til studentenes læringsutbytte, i og med at læring alltid er noe som foregår i og med studentene. Dette betyr imidlertid ikke at vi på noen måte underkjenner betydningen av lærerens undervisningen for studentenes læring.

I den nettbaserte delen av STeVAL gir studentene uttrykk for sine meninger om eget læringsutbytte i registreringsskjemadelen av programmet som vi senere skal se, men de kan også her uttrykke noe om lærerens undervisning gjennom sine kommentarer. Lærerne på sin

side kan gi sitt syn til kjenne både på egen undervisning og studentenes læringsarbeid gjennom sin deltakelse på evalueringsmøtene.

Hvordan skal vi foreta målingene?

Det siste spørsmålet dreier seg altså om hvordan vi skal foreta målingene, det vi kan kalle ”metodeproblemet”. I utgangspunktet skiller en i metodelitteraturen gjerne mellom kvantitative og kvalitative metoder, med sine respektive sterke og svake sider. Kvantitative metoder gir ofte svak innsikt i de forhold som har skapt resultatene, men gir muligheter for sammenlikninger på tvers og over tid. Kvalitative metoder på den annen side kan gi god innsikt i hvordan undervisningen oppleves og de kan enkelt brukes til å sikre en direkte kommunikasjon med studentene om de forbedringsforslag som kommer fram. (jfr. KUF –94: *Studentevaluering av universitetsundervisning*)

Tidligere dreide metodespørsmålet i samfunnsvitenskapene seg gjerne om en foretrakk kvantitative eller kvalitative metoder i forsknings- og evalueringssammenheng. Nyere metodelitteratur vil derimot gjerne ha en mer pragmatisk tilnærming, og derfor oppfordre til å kombinere kvantitative og kvalitative metoder og heller la problemstillingene bestemme den metodiske tilnærmingen. Kvantitative og kvalitative metoder oppfattes her ikke som prinsipielt forskjellige fra hverandre; de er begge metoder for å samle inn empiri og de egner seg i ulike sammenhenger (Jacobsen, D.I: *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskaplig metode* Høyskoleforlaget 2000, s.40f). Et slikt syn ligger også til grunn for de metodiske tilnærmingene i STeVAL.

2.1.4 Undervisningsevaluering – formativ og summativ evaluering

Det er lett å tenke seg at evaluering av undervisning handler om å gi uttrykk for og finne ut av hva som gikk bra og hva som gikk mindre bra etter at et studieår er avsluttet. Studieledere og fagpersonale gjør opp status og håper at de resultatene som evalueringen frambringer vil komme framtidige liknende undervisningssituasjoner til gode. Men en slik måte å tenke evaluering på alene vil gi lite muligheter for å rette opp eller forbedre en pågående studieenhet, og kommer derfor heller ikke studentene som følger den aktuelle undervisningen til gode. For å imøtekomme slike behov er det derfor også nødvendig å legge inn muligheter for å evaluere undervisningen underveis. Da en slik mer omfattende vurdering i denne sammenhengen handler om å endre og forbedre undervisningen i forhold til hvordan det fungerer eller hva en ønsker å oppnå, vil denne formen for evaluering være ensbetydende med det som i didaktikken omtales som *formativ* evaluering. (jfr. Gudem, B: *Skolens innhold og oppgaver* Universitetsforlaget 1991:320f). I dette prosjektet vil vi da også bruke formuleringen ”formativ evaluering” om den evalueringen som skjer underveis i studiet. Og det er samtidig denne betydningen av evaluering som ligger til grunn for STeVAL- konseptet. *Summativ evaluering* er tilsvarende betegnelsen på den mer tradisjonelle evalueringen som foregår på slutten, eller midtveis i undervisningsåret.

Formativ evaluering

At undervisningen skal evalueres og videreutvikles kontinuerlig, og ikke bare ved slutten av studieåret, kom som vi så klart til uttrykt i sentrale lover og forskrifter (kap.1.1) Det må derfor forventes at den enkelte høyskole og det enkelte universitet legger opp til at undervisningen på ulike måter blir vurdert fortløpende gjennom hele studieåret. En slik form for evaluering vil altså her bli betegnet som formativ evaluering av undervisningen. Denne evalueringsformen vil da innebære studentenes løpende evalueringer av undervisningen på kortere eller lengre sikt, med de muligheter for korreksjoner og forandringer av undervisningsforløpet som det åpner muligheter for.

Summativ evaluering

En sluttvurdering av undervisningen blir som regel foretatt helt på tampen av et studieår. Studentene ser her hele året under ett, og forsøker å gi uttrykk for sin evaluering av det tilbakelagte studieåret på bakgrunn av ferdiglagde og mer eller mindre bearbejdede evalueringsskjemaer. Resultatene av slike evalueringer kan da legges inn som premisser når det kommende studieåret skal planlegges. En såkalt midtveisevaluering kan også legges inn, men der vil mulighetene for korreksjoner som også får konsekvenser for den angjeldende studentgruppe være til stede, skjønt i langt mindre grad enn ved formativ evaluering. Begge disse formene hører naturlig hjemme innenfor et fullstendig evalueringskonsept, men det er altså den formative undervisningsevalueringen som er i fokus i denne sammenhengen.

Formativ undervisningsevaluering

Med formativ undervisningsevaluering mener vi med grunnlag i det forannevnte:

En fortløpende kvalitativ sammenlikning av en systematisk undervisnings- eller læringsprosess, eller det disse prosessene fører til, i relasjon til en gitt eller valgt relevant standard, forventning, norm eller et kriterium for å se om det en sammenlikner holder mål i forhold til sammenlikningsgrunnlaget

Studentevaluering av undervisningen

Studentevaluering av undervisningen innebærer altså, ut fra det vi tidligere har beskrevet, studentenes evaluering av undervisningsprosessen/ undervisningen og sitt eget læringsutbytte av denne. Studentenes evaluering av undervisningen rommer da som vi skjønner langt mer enn bare det å kunne gi uttrykk for ”hva som er galt”; snarere dreier det seg om å få dokumentert hva som allerede er bra og hvordan undervisningen stadig kan gjøres bedre. Men siden vi ser på undervisning som en toveis- kommunikasjonsprosess vil også lærernes deltakelse i samarbeid med studentene høre med i bildet. I denne prosessen er altså studenter og lærere med som både deltakere og potensielle premissleverandører. *Formålet med den formative undervisningsevalueringen er med andre ord å skape et best mulig grunnlag for dialog mellom lærere og studenter om viktige sider ved studiet med tanke på eventuelle korreksjoner/ forbedringer av undervisningen, studentenes læringsarbeid og læringsutbytte.*

I og med at det her er studentenes egne innrapporteringer om undervisningen som legges til grunn for tolkninger og evalueringer, er det et viktig poeng at disse dataene gir et mest mulig representativt uttrykk for hva den angjeldende studentgruppe som helhet måtte mene. Mange er vel de i høyere utdanning som har vært i tvil om studentenes tillitsvalgte eller de mest høyrøstede studentenes meningsyttringer har gitt et dekkende uttrykk for hva studentene i sin alminnelighet måtte mene om undervisningen. Representativitetskravet blir derfor en viktig utfordring å imøtekomme også for dette prosjektet. Sist, men ikke minst, er studentevaluering nært knyttet til spørsmålet om *undervisningskvalitet*.

2.1.5 Undervisningskvalitet

Som leseren sikkert skjønner henger begrepene evaluering og kvalitet, og dermed undervisningsevaluering og undervisningskvalitet, nøye sammen i det jo evaluering de facto er en form for kvalitetsvurdering eller kvalitetssikring i relasjon til gitte mål eller idealer. Men hva legger vi i begrepet ”undervisningskvalitet” i denne sammenhengen?

Det mest omfattende begrepet i denne sammenheng - ”studiekvalitet” eller ”utdanningskvalitet” – rommer mange sider ved virksomheten i høyere utdanning.

En ikke uvanlig inndeling er den som ble benyttet i en rapport fra Norgesnettrådet (NNR-rapport 02/99). Rådet foretrekker å bruke begrepet utdanningskvalitet, og opererer med hele syv ulike aspekter ved dette begrepet:

- inntakskvalitet
- resultat-kvalitet
- rammekvalitet (ressurser)
- programkvalitet
- undervisningskvalitet
- relevans (som kvalitetskriterium)
- styringskvalitet

Vi skal ikke her ta for oss de enkelte kvalitetsdimensjonene, men henviser til nevnte rapport og annen litteratur om emnet. Siden vårt prosjekt dreier seg om undervisningskvalitet kan det i første rekke synes å være opptatt av kun selve læringsarbeidet og tilretteleggingen av dette. Men flere av disse kvalitetsdimensjonene som er nevnt vil også være aktuelle her. *Resultat-kvalitet* i den forstand at:

målet for kvalitetsbedømmelse av undervisningen i siste instans er studentenes læringsutbytte i forhold til studieplanens mål.

Læringsutbytte vil stå da også sentralt i vårt konsept – i hvert fall i denne utgaven. *Rammekvaliteten* er aktuell når det er manglende materielle eller økonomiske ressurser eller administrative hindringer som står i veien for kvalitetsheving. Om studieinnholdet etter studentenes mening mangler *relevans*, i forhold til deres egen oppfatning om framtidig nytte av studiene, er selvfølgelig et problem som er egnet til å diskutere mellom lærere og studenter.

Undervisningskvalitet handler altså ut fra vårt ståsted om så vel kvaliteten på tilrettelegging av læringsaktivitetene fra studieinstitusjonens side som studentenes utbytte av eget læringsarbeid. Undervisning og læring blir slik sett to sider av samme sak, og vi velger i tråd med det som tidligere er uttrykt å bruke ”undervisningskvalitet” som det overordnede begrepet for lærerens undervisning og studentenes læring. Men det er likevel en klar ansvarsfordeling mellom lærere og studenter som ikke må sammenblandes. Lærerne har hovedansvar for tilretteleggingen av studentenes læring, men studentenes syn på undervisningen er viktig for videre utvikling. På den annen side har studentene hovedansvar for egen læring, men vil i mange sammenhenger kunne ha nytte av lærernes råd og veiledning i læringsarbeidet. Dersom STeVAL- konseptet bare skulle fokusere på en av sidene, er det grunn til å anta at vi ville gå glipp av såval relevant informasjon som reelle muligheter for endringer i retning av økt kvalitet på studiene totalt – og dermed også studentenes læringsutbytte.

I de strukturerte kommunikasjonssituasjonene som STeVAL legger opp til vil imidlertid også flere sider ved utdanningskvaliteten kunne komme inn i bildet. Med bakgrunn i innsamlede data og tolkinger i evalueringsmøtene kan det vise seg at nøkkelen til nye forbedringer kan ligge i endringer i studieplanene (programkvalitet), det kan ligge i forbedrede de fysiske muligheter for å anvende varierte arbeidsmetoder (rammekvalitet) eller det kan være at studiet må forbedre relevansen av det fagstoffet som studenter og lærere arbeider med. En solid forståelse av de ulike dimensjonene i studiekvalitetsbegrepet og hvordan de henger sammen med den aktuelle undervisningssituasjonen, og dermed de ansvarlige læreres

didaktiske forståelse av undervisningssituasjonen, blir som vi skjønner viktige forutsetninger for at arbeidet med studentevaluering og forbedring av undervisningskvaliteten skal lykkes.

2.2. Visjon

Arbeidet med å utvikle et nettbasert evalueringskonsept som også inneholder strukturert toveis kommunikasjon bygger på følgende visjon:

Det nettbaserte evalueringskonseptet (STeVAL) skal hjelpe studieledere og lærere i høyere utdanning til å få en representativ og fortløpende tilbakemelding på egen undervisning og innblikk i studentenes læringsarbeid og læringsprosesser. Disse tilbakemeldingene skal så gjennom bearbeiding og tolkning av fagpersonale og studenter bidra til at undervisningsdelen av et studium, eller deler av dette studiet, når sine oppsatte mål eller eventuelt justerer disse, og derigjennom fremmer undervisningskvaliteten og studentenes læringsutbytte.

2.3 Prinsipper og føringer i STeVAL:

For å virkeliggjøre en slik visjon som antydnet over har vi lagt noen prinsipper og føringer til grunn for utviklingen av konseptet:

formativ evaluering

med ”summativ evaluering” vil en populært sagt værte ute etter å vurdere hvordan det ”har gått”. I ”formativ evaluering” derimot ønsker en å vurdere underveis for å se om man er ”på rett kurs” med de muligheter det gir for justeringer i forhold til oppsatte mål. Det er som allerede nevnt den siste formen for evaluering som er lagt til grunn i STeVAL.

produkt- og prosessorientering

den formative evalueringen er opptatt av prosessene, mer enn selve produktene. Det vil vi også være i STeVAL, men dette er ikke til hinder for at vi også vil fokusere på undervisningens produkter i form av studentenes læringsutbytte. Men det er endringer i prosessene, det være seg lærerens undervisning eller studentenes eget læringsarbeid, som eventuelt vil kunne føre til kvalitative endringer i produktet, som er studentenes læring.

veiledning

evalueringen er i vår sammenheng veiledende i en utviklingsprosess, ikke primært kontrollerende. Mange har nok opplevd kontrolliden ved evaluering i høyere utdanning som mer framtreddende enn evaluering som veiledende og støttende i læringsarbeidet. Når denne kontrollfunksjonen også gjerne utøves av andre enn de som har det direkte ansvaret, kan det her være duket for problemer.

brukernærhet

siden det her dreier seg om formativ evaluering bør det være lærerne og studentene selv som får tilgang til og forholder seg til evalueringsresultatene. Hovedregelen bør jo være at *de som har ansvar for undervisningen og dermed kan gjøre noe for å endre den* skal ha kjennskap til resultatene. Her blir det altså snakk om studenter, lærere og studieledere. Evalueringsresultater skal da normalt ikke rapporteres høyere oppover i systemet enn dit hvor det praktiske ansvaret for undervisningen går. (KUF –94: *Studentevaluering av universitetsundervisning*) Et viktig prinsipp i arbeidet med STeVAL blir derfor at administrasjon og drifting av verktøyet, samt tolkning og drøfting av verktøyets data, skal utføres nærmest mulig de som er gjenstand for evalueringen, og dermed også nærmest de som har best kunnskap om den undervisningen som er gjenstand for evaluering. Det er ikke dermed sagt at denne type evaluering skal erstatte den kontrollerende evalueringen, men

heller utgjøre et viktig supplement. Det betyr heller ikke at en ikke skal rapportere videre oppover i systemet. Det kan for eksempel dreie seg om å rapportere om hvilken evaluering som er gjennomført, gi en bedømmelse av kvaliteten i undervisningen i generelle termer eller melde fra hvilke tiltak som er tenkt iverksatt for å opprettholde og/eller videreutvikle undervisningen (jfr. KUF- 94, s.18)

felleskap

evalueringen skal være et tiltak der *alle* som er part i undervisningen i *felleskap* arbeider for en best mulig undervisning. Det vil si at både studenter, lærere og studieledere blir viktige i denne sammenhengen.

strukturert didaktisk kommunikasjon

selve evalueringen bør etter vår mening skje i direkte kommunikasjon mellom de deltakende parter. Den nettbaserte delen av konseptet vil i hovedsak ha mer preg av enveis-kommunikasjon, mens det som skjer på evalueringsmøtene mellom lærere og studenter åpner for to- veiskommunikasjon med de muligheter for direkte presiseringer og korreksjoner som det innebærer. Mulighetene for etablering av en felles forståelse av undervisning og undervisningens betingelser vil da i større grad være til stede. Didaktisk kunnskap og erfaring vil dermed også være en viktig forutsetning hos de ansvarlige for undervisningen, slik at prosessene skal få det ønskete utbyttet.

validering og operasjonalisering

gjennom kommunikasjon mellom partene sikres i høyere grad validiteten av evalueringene. For det første at en evaluerer det som er viktig å evaluere og for det andre at de verktøyene en benytter seg av faktisk måler det de er ment å måle. I STeVAL- prosjektet vil dermed også arbeidet med å operasjonalisere grunnleggende begreper i relasjon til spørsmål og målinger være et viktig poeng for å sikre kommunikasjon og gjensidig forståelse, samtidig som det vil lette tolkingsarbeidet.

representativitet

mange høgskole- og universitetsansatte har nok strevd med å tolke de dataene de får inn i forbindelse med undervisningsevaluering, da ofte bare deler av studentgruppen har funnet det bryet verd å fylle ut evalueringsskjemaene. Hvorvidt dataene gir et heller skjevt inntrykk av hva studentene som gruppe måtte mene blir da et høyst åpent spørsmål. Dataene som kommer fram i forbindelse med studentevaluering av undervisningen bør derfor etter vårt skjønn være mest mulig representative for den aktuelle studentgruppen. STeVAL sikter derfor mot å sikre representativiteten både i verktøydelen, men også i den strukturerte kommunikasjonsdelen.

forpliktelse

som vi husker benyttet kvalitetsreformen seg av uttrykket ”Gjør din plikt – krev din rett”. Den evalueringsprosessen som omtales her forutsetter som vi skjønner en aktiv deltakelse fra både lærere og studenter for at den skal bli vellykket. For å få det til vil det kreves en høy grad av nettopp plikt eller forpliktelse. Både studentene og lærerne må med andre ord forplikte seg til å delta i hele evalueringsprosessen.

3. En kort oversikt over STeVAL- konseptet

Evalueringsprosjektet STeVAL inneholder foreløpig følgende elementer: markedsføring av konseptet, rekruttering av brukere, introduksjon av verktøyet til brukerne, datainnsamling, tolkninger av data i evalueringsmøter mellom studenter og lærere, beslutninger om konsekvenser for den videre undervisningen og oppfølging og evaluering av konsekvensbeslutningene. Tilbakemeldinger underveis til deltakerne hører også med. Endelig kan det være aktuelt å rapportere videre oppover i høgskole- eller i universitetssystemet. Vi skal se litt på hver av disse momentene, og samle dem i fire hovedgrupper:

3.1 Introduksjon

Når markedsføringen av konseptet har ført til at flere ønsker å prøve det i sin evalueringsvirksomhet, blir den første fasen i arbeidet å introdusere hele konseptet overfor brukerne. Brukerne vil i dette tilfelle si: leder av evalueringsarbeidet (administrator av den nettbaserte delen og leder av evalueringsmøtene), studenter og lærere. I mange tilfeller er det grunn til å tro at administrator- og lederfunksjonene vil bli ivaretatt av studieledere eller andre fagansvarlige. Dersom det er mange som ønsker å starte opp samtidig kan det være aktuelt å kurse lederne for seg, for så å overlate den videre introduksjonen av STeVAL til disse overfor egne studenter og lærere. Her er det viktig at både lærere og studenter får en innføring i *studentdelen* av det nettbaserte verktøyet og bruken av dette, men også en mer overordnet introduksjon til hele evalueringskonseptet.

3.2 Datainnsamling

All evaluering må som tidligere antydnet bygge på empiri av et eller annet slag. I STeVAL har vi hovedsakelig valgt å basere evalueringene på den empirien vi kan få ved å bruke studentenes daglige innlegging av data om tidsbruk og læringsutbytte i relasjon til studiets innhold (her kalt emne) og arbeidsmåter (her kalt aktiviteter), samt deres svar på undervisningsrelevante spørsmål fra administrator eller lærere underveis i studiet. Også mer uformelle data i form av studentenes ytringer i evalueringsmøtene hører også hjemme her, i tillegg til innhenting av mer formaliserte data i samme forum. Det er imidlertid den nettbaserte delen for datainnsamling vi vil legge hovedvekten på i den videre framstillingen (kap.4.4, kap.6, kap.8.2.)

3.3 Evaluering

Siden data alltid må tolkes for at de skal gi mening og handlingsimpulser, må de bli gjenstand for gjensidig kommunikasjon og tankeutveksling mellom de involverte i evalueringsprosessen. En kunne tenke seg at det var de studieansvarlige og lærerne som utførte et slikt arbeid, slik det er grunn til å tro er tilfelle med mye av evalueringsarbeidet i høyere utdanning; i hvert fall når det gjelder den såkalte sluttevalueringen av et kurs eller studium. I STeVAL har vi sett det som viktig at alle parter som er direkte involvert i undervisningen er potensielle deltakere, det vil si både studieledere, lærere og studenter. Det er i en gjensidig kommunikasjonssituasjon at den egentlige evalueringen av undervisningen foregår, og vi ser derfor straks at en slik evalueringssituasjon må være godt strukturert og kreve didaktisk kompetanse av den som leder evalueringsprosessen for et optimalt utbytte.

3.4 Tilbakemelding og rapportering

Tilbakemelding

Dersom alle de impliserte i undervisningen, både studieledere og samtlige lærere og studenter, deltar i selve tolkings- og evalueringsarbeidet vil spørsmålet om tilbakemelding være

uaktuelt. Men så lenge lærere eller studenter er representert ved noen av dem, blir dette spørsmålet påtrengende å finne en løsning på. Mangel på tilbakemelding om evalueringsprosessen og resultatene av denne kan i verste fall gå ut over motivasjonen og forpliktelsen til videre deltakelse. De deltakende partene må derfor bestrebe seg på å finne gode løsninger til hvordan de kan gi adekvate tilbakemeldinger til både lærere og studenter som selv ikke er til stede i forbindelse med evalueringene.

Rapportering

Med rapportering menes her rapportering til nivåer over selve undervisningsnivået, og med vårt utgangspunkt betyr det over studieledernivå. Så vel fakultetsledelse, fakultetsstyre og enda høyere organer vil ha interesse av å få rapporter om undervisningen i de enkelte studieenheter (se kap.2.3 *brukernærhet*).

4. Utvikling av STeVAL- konseptet

4.1 Pilotfasens tredelte siktemål

Pilotfasen med STeVAL- ved HiA hadde et trippel siktemål. Det ene var å utvikle et konsept for studentevaluering av undervisningen i høyere utdanning, som etter hvert for enkelthets skyld ble kalt for STeVAL. Det andre var testing og utprøving av de ulike delene av konseptet i en realistisk sammenheng med tanke på justeringer og forbedringer. Det tredje var å foreta en formativ evaluering av et bestemt studium ved hjelp av det nettbaserte verktøyet og evalueringsmøtene, forhåpentligvis til glede og nytte for de som var direkte involvert i studiet. Selv om det er det siste siktemålet som jo er hele ideen med STeVAL, vil det i denne rapporten være naturlig å konsentrere seg om utviklingen og testingen av selve konseptet. I selve pilotfasen var naturlig nok alle aspektene inne i bildet både for studentene og de HiA-ansatte.

4.2 Utvikling av introduksjonsdelen

I pilotprosjektet besto utviklingen av introduksjonsdelen i å lage et introduksjonskurs for de deltakende studentene og en brukerveiledning til selve det nettbaserte verktøyet. Til pilotprosjektet i Arendal utarbeidet prosjektlederen en brukerveiledning som skulle være mest mulig ”skreddersydd” til det aktuelle studiet som skulle prøve ut STeVAL (se Vedlegg 1). Formålet var å utarbeide en brukerveiledning som var slik at studentene med denne i hånd skulle kunne bruke det nettbaserte verktøyet uten ytterligere hjelp og støtte.

4.3 Utvikling av den nettbaserte delen

I utviklingen av den nettbaserte delen var det flere som deltok i arbeidet foruten prosjektlederen 1. lektor Jon Grythe. I startfasen var høskolelektor Gjert Langfeldt fra Avdeling for pedagogikk med, mens høskolelektor Rolf Baltzeresen også deltok videre i den mer konkrete utviklingen av programmet. Også stipendiat Ole K. Solbjørg ved NTNU deltok aktivt i deler av selve utformingsfasen. Lill Therese Jacobsen fra Norsk Interaktiv programmerte og designet verktøyet lojalt og samvittighetsfullt etter anvisninger og løpende dialog med de impliserte fagpersonene i prosjektet. Produksjonsleder Randulf Roaldsnes deltok på møtene mellom prosjektdeltakerne og Norsk Interaktiv, og var samtidig en viktig bidragsyter i prosessen. Avdelingsingeniør Sven K. Haaø ved Informasjons- og kommunikasjonsstudiet ved HiA i Grimstad stilte velvillig opp og hjalp prosjektet med å sikre seg framtidig serverkapasitet. På grunn av oppståtte vanskeligheter, som ikke ble løst før datainnsamlingsfasen ble startet, ble imidlertid ikke denne serveren benyttet i dette pilotprosjektet. Men STeVAL er nå sikret nødvendig serverkapasitet ved fremtidige utvidelser

av prosjektet ved HiA. Norsk Interaktiv reddet oss heldigvis ut av en vanskelig situasjon ved å stille egen serverkapasitet til disposisjon for pilotprosjektet.

4.3.1 Prinsipper, overveielser og forutsetninger

Samarbeidet med Norsk Interaktiv om utviklingen av den nettbaserte delen av STeVAL ble, som konseptet i det hele, basert på en rekke prinsipper, overveielser og forutsetninger, nærmere bestemt følgende ”ideale fordringer”:

brukervennlighet

verktøyet måtte kunne opereres relativt uavhengig av IT- ekspertise

fleksibilitet

verktøyet måtte kunne brukes i ulike faglige sammenhenger

dynamisk

programmet måtte være dynamisk slik at det lett kunne justeres på grunnlag av løpende erfaringer

integreringsmuligheter

programmet måtte kunne integreres i andre programmer som allerede var i bruk av studentene, i dette tilfelle Classfronter

tilgjengelighet

verktøyet måtte være lett tilgjengelig for brukerne i form av at studentene disponerte egne pc’er eller hadde jevnlig og uhindret tilgang på operative pc- laber

validitet

verktøyet måtte være i stand til å *måle* det vi er ute etter

anonymisering

studentene måtte være sikret anonymitet slik at vi i størst mulig grad sikrer oss deres meninger om undervisningen uten tyngende forbehold

tilbakemelding

verktøyet må gi muligheter for tilbakemeldinger i form av aggregerte data til studentene som er med på evalueringen

ressursbegrensning

utviklingen av verktøyet måtte holde seg innenfor gitt økonomiske rammer og tidsrammer

inntjening

verktøyet måtte være av en slik kvalitet og nytteverdi at det som del av et mer helhetlig konsept gir muligheter for videre salg og dermed også videre forbedring av produktet

Etter prosjektlederens mening har det foreliggende produktet i stor grad maktet å innfri de forventningene som ble formulert på forhånd, skjønt inntjeningspotensialet av forståelige grunner enda ikke er blitt satt på prøve. Samtidig vil disse fordringene kunne være veiledende i det videre arbeidet med en ytterligere forbedring av verktøyet. I kap. 8.2 vil vi komme tilbake til disse prinsippene, overveielsene og forutsetningene i lys av de erfaringene som ble gjort i utprøvingen av verktøyet.

4.3.2 *Utvikling av verktøyets hoveddeler (se også kap.6)*

Studentdelen

Foruten at utviklingen av verktøyet måtte følge de prinsippene som er nevnt over, ble det grunnleggende spørsmålet å finne svar på følgende: Hva er det viktig å få studentenes tilbakemeldinger på slik at vi får et best mulig grunnlag for evaluering og kvalitetsutvikling av undervisningen? Med andre ord: Hva er det vi er ute etter å måle? I siste instans dreier spørsmålet seg om å finne hvilken eller hvilke indikatorer som er sentrale å kunne identifisere og deretter måle i en slik sammenheng. I vårt prosjekt har vi altså valgt å konsentrere oss om ”læringsutbytte” i denne omgang (jfr. kap.2.1.3). Læringsutbytte blir da den avhengige variabelen i verktøyet, men det gjenstår fortsatt å bestemme eventuelle uavhengige variabler dersom forbedring av læringsutbytte er det egentlige målet for arbeidet med økt undervisningskvalitet.

Med vår enkle modell i kap.2.1.3 som utgangspunkt, vil det være henholdsvis lærestoffet, læreren og studenten som blir de uavhengige variablene vi er ute etter her. Med ”lærestoff” mener vi studiets innhold i form av emner, kurs, moduler eller hva det nå er hensiktsmessig å kalle det. Siden all læring må være knyttet til så vel lærerens som studentens aktiviteter i en eller annen forstand, vil også aktivitetsbegrepet være aktuelt å legge til grunn i denne sammenhengen. Fra den ene synsvinkelen innebærer det lærerens best mulige faglige og pedagogiske tilrettelegging med sikte på studentenes læring (”tilrettelegging av vilkår for at studentene skal lære”), eller det vi altså kan kalle undervisning i form av klasseromsundervisning, forelesninger, veiledning eller liknende. Fra den andre synsvinkelen innebærer det studentens egen aktivitet i læringsarbeidet. Det vil særlig si egenaktivitet i form av tankeprosesser der studenten relaterer det som skal læres til sin eksisterende erfaringsstruktur (jfr. Bjørgen). Ved en forelesning er det derfor ikke bare lærerens aktivitet i form av å spesifisere læringsmålene og strukturere og legge fram lærestoffet som forklarer studentenes læringsutbytte, men også hvor godt studentene er forberedt til emnet, hvor aktive deres egen tenkning er under forelesningen, hvor god struktur studentene lager av stoffet og hvordan de bearbeider det etterpå. Ved andre undervisningsformer vil kanskje lærerens evne til å oppmuntre studentene i læringsprosessen og korrigere deres virksomhet (læring) i forhold til å nå målet være viktige aspekter å fokusere på. I verktøyet begrenser vi oss til å identifisere den aktiviteten som studenter og lærere er engasjert i (undervisningsformer og arbeidsmåter) i relasjon til det aktuelle innholdet. Et dypere dykk under overflaten overlater vi derfor til evalueringsmøtene å foreta. Mengden, kvaliteten og tilpasningen av lærestoffet slik, det kommer til uttrykk i pensumlitteraturen, vil for eksempel være aktuelt å fange opp her. På den annen side vil utbyttet av ”selvstudier” i større grad være avhengig av studenten selv, selv om lærerens tilrettelegging også her kan være av større eller mindre betydning. Og når det gjelder ulike gruppearbeidsformer vil kommunikasjonen om faglige spørsmål mellom studentene være av betydning for læringsresultatet.

I piloten er tidsaspektet vektlagt ut i fra den rimelige tankegangen at det er en viss sammenheng mellom den tiden en investerer i en læringsprosess og det utbytte en kan forvente. Studentens egenaktivitet i form av konsentrerte læringsanstrengelser er det som vi skjønner vanskelig å måle direkte. Det vi *kan* måle er den tiden studenten er til stede eller beskjeftiget seg med en spesifisert aktivitet uten at verktøyet dermed er i stand til direkte å fange opp kvaliteten på denne aktiviteten i forhold til studentenes egen læring. Ved å legge inn muligheter for studentene til selv å kommentere undervisningen kan vi likevel få verdifull informasjon her. I tillegg ble det viktig at administrator selv hadde muligheter til å legge inn spørsmål som kunne kaste ytterligere lys over undervisningen. Det ble derfor et krav

til verktøyet at det ga rom for å legge inn og aggregere spørsmål til studentene med så vel åpne som lukkede svarmuligheter.

Tilbake til ”produktet” læringsutbytte. Oppgavene her var å operasjonalisere begrepet i form av en adekvat beskrivelse, etablere et referansepunkt med tanke på gradering og prøve ut en relevant skala for en slik gradering. M.a.o gjaldt det å finne ut av hvordan vi kunne gjøre ”læringsutbytte” målbart. Når vi her ser på læringsutbytte som et produkt av læringsprosessen, vil det første spørsmålet vi må ta stilling til bli: hva mener vi med læringsprodukt i denne sammenhengen? Et første skille kan være mellom kunnskaper, ferdigheter, verdier eller holdninger som alle er eksempler på læringsprodukter. I første omgang tok vi for oss kunnskaper i relasjon til Bloom’s taksonomi (Pear, J: Teaching and researching Higher- Order thinking in a Virtual Environment) der vi kan skille mellom delkomponenter i kunnskapsbegrepet fra lavere til høyere orden: faktakunnskaper, forståelse, tilpasning, analyse, syntese og vurdering. Dersom målet for undervisningen i høyere utdanning er å utvikle studentenes høyere orden tenkning, og dermed læring, må *det* være i fokus når studentenes læringsutbytte skal måles (og ikke minst når undervisningen skal legges opp fra lærerens side!). Denne fremgangsmåten ble imidlertid relativt raskt forlatt, dels fordi et slikt arbeid ville ha krevd mer tid og fordypning enn det som prosjektet tillot i denne omgang, dels av ”frykt” for at målingene gjennom en slik framgangsmåte ble for spesifiserte og avgrensede til å ha tilstrekkelig verdi for vårt formål. (En tilsvarende tankegang ble også vurdert i forhold til de andre læringsområdene). Det generelle begrepet ”læringsutbytte” ble derfor beholdt uten ytterligere operasjonaliseringer overfor studentene, men med det i tankene at vi har muligheter for å gå nærmere inn på aktuelle forståelser av hva det innebærer i evalueringsmøtene.

Når det gjaldt arbeidet med skalaproblemet pekte rangordnede svar, på grunnlag av studentenes egne vurderinger blant faste svaralternativer, seg raskt ut som den mest naturlige mulighet å prøve ut her. Flere alternativer var aktuelle, men vi valgte ut en modifisert form av en skala de fleste fremdeles har en viss erfaring med, nemlig trinnene i grunnskolelovens tradisjonelle karakterskala fra lite godt til særdeles godt (Grunnskoleloven § 9.2.3 *Bruken av karakterar og karakternemningar*). Vi valgte også å ta med et nivå under ”lite godt” i pilotprosjektet slik at vi også kunne fange opp svar som innebærer at studentene selv opplevde ikke å ha noe utbytte av undervisningen.

Når studentene skal vurdere sitt eget læringsutbytte av undervisningen vil de eksplisitt eller implisitt gjøre dette i forhold til en referanseramme. Det være seg utbytte i forhold til de andre studentene, målet for kurset, tidligere erfaringer, egne intellektuelle forutsetninger, utbyttet på tilsvarende kurs eller liknende. Et viktig poeng i dette prosjektet er å etablere en felles referanseramme for de deltakende studentene slik at måleresultatene i størst mulig grad skal kunne bli sammenliknbare. Vi har derfor valgt å bruke studentenes egne forutsetninger som det referansepunktet vi vil bruke. Et springende punkt er selvfølgelig om studentene er oppmerksomme på dette referansepunktet når de gir uttrykk for sine løpende vurderinger av læringsutbytte. Med ”egne forutsetninger” mener vi her studentenes intellektuelle forutsetninger (”evner”), deres allerede etablerte læringserfaringer (kunnskaper, ferdigheter osv.) og deres aktuelle mottakelighet og innsats. Tilpasning av undervisningen til studentenes forutsetninger er for øvrig ikke bare et krav til lærere på lavere nivåer i utdanningssystemet slik vi ser det.

Den skalaen vi ville prøve ut i denne omgang ble da seende slik ut:

0	Ikke læringsutbytte/ Ikke aktuelt	Jeg synes ikke jeg har hatt noe læringsutbytte av aktiviteten i forhold til mine egne forutsetninger/ Læringsutbytte er ikke aktuelt her
1	Lite godt læringsutbytte	Aktiviteten resulterte i et lite godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger
2	Nokså godt læringsutbytte	Aktiviteten resulterte i et nokså godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger
3	Godt læringsutbytte	Aktiviteten resulterte i et godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger
4	Meget godt læringsutbytte	Aktiviteten resulterte i et meget godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger
5	Særdeles godt læringsutbytte	Aktiviteten resulterte i et særdeles godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger

Målenivået vil som vi ser ligge på *ordinalnivå*, med de muligheter og begrensninger det legger på våre analyser.

Administratordelen

I utviklingen av administratordelen ble prinsippene og overveielsene som nevnt i kap. 4.3.1 lagt til grunn. Brukervennlighet innebar her at verktøyet måtte kunne opereres av administrator relativt uavhengig av IT- ekspertise. Fleksibilitet måtte ivaretas gjennom at denne delen av verktøyet var slik at den kunne brukes av administratorer for helt ulike studier. Administratordelen måtte også være dynamisk slik at den lett kunne justeres på grunnlag av løpende erfaringer. At alle tenkelige administratorer i denne sammenheng også forventes å disponere egne pc'er skulle sikre tilgjengeligheten, i hvert fall for administratorene sin del. Verktøyet måtte i tillegg gi muligheter for tilbakemeldinger til administrator i form av relevante data som grunnlag for evalueringsmøtene, i form av aggregering av tidsbruk- og utbyttedata i grafisk- og tallform, samt muligheter for å samle og dele studentenes kommentarer og svar på spørsmål etter bestemte kriterier. At programmets utregningskapasitet og grafiske kapasitet, på grunn av de økonomiske rammebetingelsene, måtte holde seg på et mer nøkternt nivå i denne utgaven var klart allerede i denne fasen av utviklingen.

En mulighet vi også ville legge inn var at verktøyet var i stand til å skille mellom kvinner og menn i datautskriftene når det måtte være behov for det. Det kan jo tenkes at kvinner og menn har ulikt utbytte av undervisningen, noe som i så fall vil være viktig å få konstatert.

I denne utviklingsfasen av verktøyet var det hyppig kontakt mellom våre samarbeidspartnere i Norsk Interaktiv og prosjektleder pr. telefon og e- mail, og det var underveis flere møter for gjensidig informasjon om ønsker, muligheter og korrigerings av verktøyet.

4.4 Utvikling av evalueringsdelen

Med den relativt korte tiden fra vi begynte å arbeide med pilotprosjektet på egenhånd og til selve den praktiske utprøvingen, ble det av forståelige grunner brukt mest tid og oppmerksomhet på utviklingen av det nettbaserte verktøyet. Men mens verktøydelen tilstreber å måle læringens *produkt* i form av læringsutbytte, er det et poeng for oss også å få tak i undervisnings- og lærings*prosessene* i evalueringsdelen. Med bakgrunn i bl.a. prosjektlederens egne erfaringer med studentevaluering over lang tid, ble følgende utviklet som en forsøksvis kjerne i evalueringsmøtene som jo i denne omgang måtte fange opp pilot- prosjektets to-sidige siktemål:

Undervisningsevaluering:

- framlegging av data fra aktivitetsskjema, kommentarbokser og spørreskjema
- tolkning, kommentarer og evaluering av dataene vurdere og ta beslutninger om konsekvenser for undervisningen videre
- gi tilbakemeldinger om oppfølging av konsekvensbeslutninger fra tidligere møter
- generelt: øke gjensidig kommunikasjon og felles forståelse for undervisningens og læringsprosessenes kompleksitet og endringsmuligheter hos lærere og studenter
- *piloten*: få erfaring med hvordan undervisningsevalueringen kan legges opp og gjennomføres

Evaluering av STeVAL

- siden STeVAL prøves ut for første gang er det viktig å få inn så mye erfaring som mulig på hva som fungerer/ ikke fungerer. Det gjelder alle sider ved STeVAL, men først og fremst nettverktøyet og evalueringsmøtene slik at vi kan få et best mulig grunnlag for videre utvikling av disse helt sentrale sidene ved konseptet
- verktøyet vil også bli evaluert gjennom utlagte spørsmål på nettet til alle studentene i prosjektet
- *piloten*: få erfaring med hva det er viktig å få vite noe om (gode indikatorer på undervisningskvalitet), og hvordan en skal formulere gode spørsmål

Hvorvidt disse evalueringsmøtene skulle omfatte alle studentene eller bare noen av dem, var spørsmål som vi antok at vi måtte ta stilling til i hvert konkrete tilfelle.

4.5 Utvikling av tilbakemeldings- og rapporteringsdelen

Tilbakemelding

At selve verktøyet måtte gi muligheter for tilbakemeldinger i form av aggregerte data til studentene som er med på evalueringen var et klart krav til konseptet ganske tidlig i prosessen. Om studentene eventuelt burde få en oppsummerende rapport etter endt evalueringsperiode var spørsmål som vi også antok at vi måtte ta stilling til etterhvert. Men hva burde studentene få muligheter til tilbakemeldinger om? En form for logg over egen studieaktivitet syntes nærliggende, noe som i beste fall vil kunne ha en betydning for studenten selv i et metalæringsperspektiv. Nærmere bestemt en rapportfunksjon i studentdelen av verktøyet der studentene kunne få en oversikt (aktivitetslogg) over egen tidsbruk i studiene og eget utbytte av de ulike aktivitetene. Verktøyet måtte også gi studentene muligheten for å få ut rapporter for et kortere eller lengre tidsrom som de selv kunne definere. Tilbakemeldingsspørsmålet angår også de involverte lærerne. Hvordan skal de få tilbakemelding om egen undervisning? Flere muligheter er her aktuelle: via administrator, på evalueringsmøtene eller underveis på samme måte som administrator har muligheten til. Her

er det grunn til å tro at en neppe vil finne noen gode svar før konseptet er prøvd ut i flere og mer varierte sammenhenger enn det den foreliggende piloten ville gi grunnlag for.

Rapportering

Med rapportering tenkes det her på den videre rapporteringen av evalueringsopplegget og resultater videre oppover til overordnede instanser i systemet. I dette pilotprosjektet har ikke dette vært prioritert. Til det har selve undervisningsevalueringen vært av en for kort varighet, og dessuten var det flere hensyn å ta i dette pilotprosjektet som ikke vil være aktuelle ved normal bruk av konseptet når det er tilstrekkelig utviklet. Da vil jo selve undervisningen være i fokus, mens evalueringen av selve konseptet vil komme mer i bakgrunnen. En nærmere beskrivelse av rapporteringsdelen vil derfor heller ikke være aktuelt i det følgende, slik vi nå skal gjøre med de tre andre delene.

5. En nærmere beskrivelse av introduksjonsdelen av STeVAL

I kapittel 5, 6, 7 og 8 skal vi gi en nærmere beskrivelse av de ulike delene av STeVAL slik de på bakgrunn av forutgående overveielser ble i forbindelse med pilotprosjektet ved Vernepleierutdanningen i Arendal våren 2003.

5.1 Brukerveiledningen

Brukerveiledningen var utarbeidet på forhånd, og ble distribuert i papirutgave av studieleder noen dager før introduksjonskurset (se vedlegg 1).

5.2 Introduksjonskurset

Studentene fikk en kort orientering om prosjektet og hva formativ evaluering går ut på. Etter innføringen i bruken av det nettbaserte verktøyet ble studentene oppfordret til å velge en student fra hver av klassens fem basisgrupper til å representere på evalueringsmøtene. På grunn av kapasitetsproblemer på pc' labene, og for å hindre at halvparten av studentene måtte vente på tur etter avsluttet undervisning for dagen, ble det bestemt at vi her skulle dele studentgruppen i to. Studieleder tok seg da av introduksjonen til den ene av studentgruppene, mens prosjektlederen tok seg av den andre. På forhånd hadde vi samtalt om hvordan vi skulle gjennomføre introduksjonskurset.

Den nettbaserte delen ble gjennomgått via pc- prosjektor og ved at studentene samtidig hadde direkte tilgang til eget innloggingsområde. Prosjektleder hadde i forveien fått studentenes egne brukernavn og passord som var blitt gjort operative til introduksjonskurset. Introduksjonsdelen er kanskje den minst gjennomarbeidede delen av konseptet til nå. Med den korte tiden vi hadde til rådighet i denne første fasen var det naturlig at innsatsen ble konsentrert om selve det nettbaserte verktøyet og evalueringsmøtene. Introduksjonsdelen må derfor prøves ut i flere sammenhenger før vi kan snakke om en slags anbefalt mal for denne delen av konseptet. Men noen erfaringer som vi kan bygge videre på vil vi likevel trekke fram i kap. 9.1.

6. En nærmere beskrivelse av den nettbaserte delen av STeVAL

6.1 Studentdelen av verktøyet

Studentdelen av det nettbaserte verktøyet består for tiden av følgende hoveddeler:

- aktivitetsskjema
- spørreskjema
- rapporter
- hjelp

Her skal vi gi en kort beskrivelse av de ulike programdelene:

aktivitetsskjemadelen (loggdel)

i 'Aktivitetsskjema' kan studentene legge inn hvor mye *tid* de bruker på forskjellige *aktiviteter* i de ulike *emnene* de arbeider med i studiet, og hvilket *læringsutbytte* du har hatt av dette (se for øvrig brukerveiledningen i Vedlegg 1).

Aktivitetsskjema		Spørreskjema		Rapporter		Hjelp	
Dato	Starttid	Sluttid					
26.5.2003	08	00	08	00			
Emne	Aktivitet		Læringsutbytte				
Behavior modification	Klasseromsundervisning		0				
							Legg til
Ditt tidsforbruk 26.5.2003:		26.5.2003	Hent data				
Tidsrom	Tidsbruk	Emne	Aktivitet	Læringsutbytte			

I tillegg kan studentene legge inn sine kommentarer til de enkelte "emne- aktivitetene".

spørreskjemadelen

i 'Spørreskjema' svarer studentene på spørsmål om studiet som enten har åpne eller faste svaralternativer. I alt ble det lagt ut 20 spørsmål i perioden, som dels gikk på selve undervisningen fra studieleder, dels på STeVAL fra prosjektleder. Ni av spørsmålene var åpne spørsmål (her i kursiv), mens resten var spørsmål med faste svaralternativer, som vi ser av det følgende:

Spørsmål om undervisningen:

1. I hvilken grad synes du temaet dere holder på med denne uka (uke 14) er relevant i forhold til framtidig yrkesfunksjon?

Ikke i det hele tatt	
I liten grad	
I middels grad	
I stor grad	
I meget stor grad	

2. Gi en kort kommentar om egen læring i temaet atferdsmodifikasjon som varte *hele uke 14*

3. Ta stilling til påstanden: I dette semesteret har vi (så langt) hatt mange interessante temaer

Helt uenig	
Delvis uenig	
Verken - eller	
Delvis enig	
Helt enig	

4. I hvilken grad arbeidet du med studiene i påskeuken (uke 16)?

Ikke i det hele tatt	
1 – 3 timer	
4 – 6 timer	
7 – 9 timer	
10 timer eller mer	

5. Hvordan vil du beskrive arbeidsmengden i studiet i dette semesteret?

Svært liten	
Liten	
Passe	
Stor	
Svært stor	

6. *Gi en kort beskrivelse av hvordan du trives som på Vernepleierstudiet ved HiA*

7. Kunne du tenke deg at det var individuell skriftlig eksamen dette semesteret i stedet for mappeeksamen?

Ja	
Vet ikke	
Nei	

Spørsmål om STeVAL:

1. *Hva er ditt syn på studentevaluering av undervisningen?*

2. I hvilken grad mener du at studenter bør delta i evaluering av undervisningen?

I stor grad	
I noen grad	
I liten grad	
Ikke i det hele tatt	
Vet ikke	

3. Hva synes du om brukervennligheten (hvor enkel den er å bruke) av ”Aktivitets skjema” i STeVAL?

Svært god	
Meget god	
God	
Nokså god	
Lite god	

4. *Hvilke erfaringer, utenom brukervennlighet, har du med aktivitetsskjemadelen ("Aktivitetsskjema") i STeVAL?*
5. *I STeVAL blir det lagt ut åpne spørsmål og spørsmål med faste svaralternativer med ujevne mellomrom. Hva er din mening om verdien av spørreskjemadelen ("Spørreskjema") i STeVAL?*
6. *Har du vært inne på "Hjelp"- funksjonen i STeVAL (den som inneholder brukerveiledningen)*

Aldri	
Sjelden	
Av og til	
Ofte	
Svært ofte	

7. *Hvis du har lest brukerveiledningen til STeVAL, hva er din mening om den?*
8. *I hvor stor grad har du benyttet deg av rapportdelen ("Rapporter") i STeVAL?*

I svært stor grad	
I stor grad	
I noen grad	
I liten grad	
Ikke i det hele tatt	

9. *Dersom du har benyttet deg av rapportdelen ("Rapporter") i STeVAL, beskriv kort hvilken nytteverdi denne har hatt for deg?*
10. *Hva synes du om STeVAL (nettverktøyet) som en måte å arbeide med studentevaluering av undervisningen på?*
11. *Vil du anbefale at STeVAL (nettverktøyet) blir brukt av andre studenter i fremtiden?*

Ja	
Vet ikke	
Nei	

12. *Hva synes du kan gjøres for at STeVAL (nettverktøyet) kan bli bedre enn det er i dag?*
13. *Hvor stor betydning mener du at "belønningen" på 5000 kr. til klassekassa har hatt for din deltakelse i denne måten å drive studentevaluering av undervisningen på?*

Ikke i det hele tatt	
I liten grad	
I middels grad	
I stor grad	
I meget stor grad	

Et sentralt spørsmål i denne sammenheng blir: *hvilke spørsmål er det viktig å få studentenes svar på slik at vi får et enda bedre grunnlag for å gjøre studiet bedre?* Dette spørsmålet bør vedvarende følge de som i fremtiden ønsker å arbeide med STEVAL, for det finnes som vi skjønner ingen enkle svar her. Men som vi har understreket tidligere vil de som står undervisningen nærmest være de som etter vårt skjønn har de beste forutsetninger til å besvare spørsmålet.

rapportdelen

i 'Rapporter' kan studentene se hvordan de har brukt studietiden sin, og hvilket utbytte de har hatt av de ulike aktivitetene og emnene (nedenfor kalt moduler) de har deltatt i. Når studentene velger "Rapporter" i hovedsiden til programmet, vil de stå overfor følgende valgmuligheter:

Fra dato- Til dato			Velg rapporttype		
<input type="text" value="21"/>	<input type="text" value="5"/>	<input type="text" value="2003"/>	☒ Tidsbruk	☐ Tidsbruk modul	☐ Tidsbruk aktivitet
<input type="text" value="21"/>	<input type="text" value="5"/>	<input type="text" value="2003"/>	☐ Utbytte	☐ Utbytte modul	☐ Utbytte aktivitet

Ved å definere "Fra dato" og "Til dato" kan studentene her bestemme det tidsrommet som rapporten skal dekke. Ved å klikke i et av "øynene" velger de så hva de ønsker en rapport på. I eksemplet over ser vi at det kun er rapport over tidsbruk for én dag (her 21.05.) det ønskes data for.

I denne delen av verktøyet ligger det et betydelig forbedringspotensiale med tanke på kunne utføre direkte krysskoplinger mellom for eksempel aktivitet, modul (emne) og utbytte. Det kan jo tenkes at utbyttet i fellesforelesningene i et emne kan være annerledes enn utbyttet i seminartimene i det samme emne for å ta ett eksempel. Det var verken tidsmessige eller økonomiske muligheter til å få lagt dette inn i forbindelse med piloten. Foreløpig må slike krysskoplinger utføres ad omveier ved å hente ut "Aktiviteter" i "Tabellmatriser" i administratordelen (se kap.6.2), for så å eksportere denne til eksempelvis Excel eller SPSS.

hjelpdelen

i 'Hjelp' får studentene fram brukerveiledningen til Steval (se Vedlegg 1).

6.1.1 Administrators oppgaver

Administrators oppgaver vil til en viss grad ligge innebygd gjennom de valg- og handlingsmuligheter som vi har sett verktøyet åpner for i studentdelen og vi vil derfor ikke ytterligere kommentere det her.

6.2 Administratordelen av verktøyet

STeVAL- prosjektet tar sikte på å utvikle en prototyp eller ”master”- utgave av det nettbaserte verktøyet med fleksibilitet som hovedfokus nettopp med tanke på tilpasninger til mange undervisningsvirkeligheter. Administratordelen i førsteutgaven av det nettbaserte verktøyet består av følgende deler som kan ”administreres”, eller nærmere bestemt gjøres til gjenstand for tilpasninger, av den ansvarlige studieleder eller lærer – her kalt ”administrator”:

- ledetekster
- brukere
- tidsintervaller
- aktiviteter
- studium
- utbytte
- spørreskjema
- rapporter
- hjelpedokumenter

Vi skal kort omtale hver av dem her:

ledetekster

det er mulig å tilpasse ledeteksten i student- grensesnittet, det vil si at administrator i stor grad kan bestemme hvilke tekster og overskrifter studentene skal møte på deres skjermbilder.

Ledetekstene er sortert på filnavn som vi ser av utsnittet fra denne delen av verktøyet under:

Ledetekst	Beskrivelse
Filnavn: default.asp	
Velkommen til å gjøre studiet du går på enda bedre!	Overskrift på forsiden
I 'Aktivitetsskjema' legger du inn hvor mye tid du bruker på fo	Tekst på forsiden
Du har ingen spørsmål å svare på i dag.	Tekst som kommer frem dersom det ikke er noen spørsmål i spørreskjemaet.
Du har ubesvarte spørsmål.	Tekst som kommer frem dersom det finnes ubesvarte spørsmål.
Ledetekst	Beskrivelse
Filnavn: login.asp	
Innlogging til STeVAL	Heading til Innloggingssiden
Skriv inn ditt brukernavn og passord:	Tekst til innloggingssiden

I ”vindueene” til venstre (Ledetekst) har administrator muligheten til å legge inn formuleringer som passer til det aktuelle studiet. En del av tekstene som studentene møter på sitt skjermbilde er foreløpig ikke mulig å endre fra administrators side, for eksempel tekstene i valgmenyen til studentenes rapportdel (se 6.1). Nye utgaver vil sannsynligvis endre på dette.

brukere

her kan administrator legge til både vanlige brukere og administrator. Det er kun administrator som har tilgang til administrasjonssystemet, vanlige brukere har på sin side kun tilgang til studentgrensesnittet. Systemet sjekker ved innlogging hvilket tilgangsnivå en person tilhører (Nivå) - og videresender den dermed automatisk til riktig sted. I dette skjermbildet kan administrator også endre innlagte personopplysninger (blyanten) eller slette personer fra systemet som vi ser (det røde krysset):

Administrere brukere

Brukeropplysningene er endret.

Brukernavn	Passord	Navn	E-post
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kjønn	Forsinkelse	Nivå	
Mann <input type="button" value="v"/>	<input type="text"/> dager	Student <input type="button" value="v"/>	

(M = Mann, K = Kvinne, S = Student, A = Administrator)

Brukernavn	Passord	Kjønn	Navn	E-post	Forsinkelse	Nivå
ara	karamell	M	Anders Arnesen	aarnesen@online.no	5 dag(er)	S

I eksemplet over er den fiktive studenten Anders Arnesen nettopp lagt inn, og vi ser derfor meldingen ”Brukeropplysningene er endret” på skjermen. I dette eksemplet har vi også lagt inn både navn og e- post til studenten, noe programmet gir muligheter for. Dersom en ønsker å ivareta studentenes anonymitet, slik vi i denne rapporten argumenterer for, vil navn og e- post funksjonen ikke være aktuell å fylle ut for administrator. Forsinkelesfunksjonen kan stilles inn på det antall dager som er fristen for studentene til å legge inn data, i dette tilfelle 5 dager. Også studentens kjønn kan legges inn her, slik at vi har muligheten til å finne eventuelle likheter eller forskjeller mellom kvinnelige og mannlige studenter. Sammenlikninger på tvers av kjønn når det gjelder bruk av tid, bruk av aktiviteter eller læringsutbytte kan være aktuelt å studere her.

tidsintervaller

når en bruker skal registrere en aktivitet, er det opp til administrator å velge hvilke minuttintervaller brukeren kan velge mellom. Intervallet settes i dette skjermbildet:

Administrere Tidsintervall

5 10 15 20 30 Minutter

I dette eksemplet ser vi at det er valgt 15- minutters intervaller, som jo kanskje passer best i forhold til tradisjonene i høyere utdanning.

aktiviteter

alle aktiviteter en student kan velge mellom i aktivitetsmenyen bestemmes av administrator i dette skjermbildet. Med de faste svaralternativene som systemet har, blir det et viktig poeng at alternativene faktisk også dekker alle de aktivitetene som studentene blir involvert i. Her kan en imidlertid legge til nye aktiviteter og fjerne eller oppdatere gamle aktiviteter dersom det skulle være nødvendig. Listen kan gjøres så lang som behovet i det enkelte studiet tilsier.

Administrere Aktiviteter

Aktivitet	Beskrivelse (Kan kun leses av administrator)	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
<input type="button" value="Legg til"/>		
Klasseromsundervisning		
Selvstudium		
Framlegg		
Arbeid i grupper		
Veiledning		
Arbeid med mappeoppgaver		
Annet		

studium

alle moduler, kurs, emne e.l. en student kan velge mellom bestemmes av administrator i dette skjermbildet som har fått navnet "Administrere studium". Her kan administrator legge til og fjerne moduler, kurs, emner e.l. slik det også gjelder for aktivitetsdelen. Også her blir det viktig at valgmenyen faktisk gjenspeiler studiets innhold på en fullt ut dekkende måte.

Administrere Studium

Modul, kurs, emne e.l	Kode	Studiepoeng	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
<input type="button" value="Legg til"/>			
Behavior modification		0	
Funksjonell kommunikasjonstrening		0	
Seksualitet og funksjonshemming		0	
Sosialtjenesteloven § 6A		0	
Etikk		0	
Habiliteringsmetoder		0	
Marte meo metoden		0	
Veiledning av personale, fam.medlemmer og brukere		0	
Miljøarbeid		0	

I utsnittet over er det vist hvordan en slik liste *kan* se ut. Her ser vi en ganske høy grad av spesifisering av innhold på emnenivå. I andre sammenhenger kan det være aktuelt å bruke større moduler eller hele fag som minste enhet dersom det er mer hensiktsmessig. De involvertes skjønn og kjennskap til studiet vil her bli det avgjørende. Her ser vi også at det er mulig å legge inn emne-/fagkoder, samt angi omfanget i form av studiepoeng, noe som altså ikke er gjort her.

utbytte

alle utbytteneivåer en student kan velge mellom bestemmes av administrator i dette skjermbildet. Her kan en legge til nye nivåer og fjerne eller oppdatere gamle.

Administrere Utbytte-felter

Utbytte	Vekt	Beskrivelse		
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
<input type="button" value="Legg til"/>				
Ikke læringsutbytte/ Ikke aktuelt	0	Jeg synes ikke jeg har hatt noe læringsutbytte av aktiviteten i forhold til mine egne forutsetninger/ Læringsutbytte er ikke aktuelt her		
Lite godt læringsutbytte	1	Aktiviteten førte til et lite godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger		
Nokså godt læringsutbytte	2	Aktiviteten førte til et nokså godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger		
Godt læringsutbytte	3	Aktiviteten førte til et jevnt godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger		
Meget godt læringsutbytte	4	Aktiviteten førte til et meget godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger		
Særdeles godt læringsutbytte	5	Aktiviteten førte til et særdeles godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger		

Denne menyen har som vi ser tre funksjoner som er gjenstand for innlegging av tekst og som kan slettes eller editeres av administrator. *Utbytte*: som i vårt tilfelle er læringsutbytte og som her har fått en 6- delt gradering. *Vekt*: som vekter de ulike utbytteneivåene. I dette tilfelle fra 0 – 5. *Beskrivelse*: der de ulike utbytteneivåene kort beskrives.

spørreskjema

i dette skjermbildet kan administrator holde oversikt over hvilke spørsmål som er tilgjengelig for studentene til enhver tid. En kan legge til nye spørsmål, slette eller editere spørsmål. Dersom det er spørsmål med faste svaralternativer, benyttes funksjonen "Alternativ" der administrator kan legge inn det antall alternative svarmuligheter studentene kan velge mellom. I funksjonen "Vekting" blir de enkelte alternativene gitt en tallmessig vekting, slik vi kjenner det fra mer kvantitative spørreundersøkelser og som vi ser her:

Administrere Spørreskjema

Skriv inn fra/til dato og spørsmål. Dersom det skal være et åpent spørsmål klikker du på lagre uten å legge til alternativer. For å få spørsmål med alternativer klikker du på "Legg til alternativ"-knappen. Om alternativene skal graderes/vektes skriver du et tall inn i boksen som kommer frem til høyre.

Dato	Spørsmål	Alternativ	- Vekting	
22 5 2003	<input type="text"/>		<input type="text"/>	<input type="button" value="Legg til alternativ"/>
22 5 2003				
<input type="button" value="Lagre"/>				
Spørsmål ute nå:				
	Hvilke erfaringer, utenom brukervennlighet, har du med aktivitetsskjemadelen ("Aktivitetsskjema") i STeVAL?	Åpent spørsmål		
19/05/2003-28/05/2003				
	Hva synes du om brukervennligheten (hvor enkel den er å bruke) av "Aktivitetsskjema" i STeVAL?	Lite god	- 1	
19/05/2003-28/05/2003		Nokså god	- 2	
		God	- 3	
		Meget god	- 4	
		Svært god	- 5	

rappporter

dette skjermbildet gir administrator tilgang til ulike rapporter. Her er det mulig å få ut grafer for tidsbruk og utbytte, eventuelle kommentarer studenten har til de registrerte aktivitetene og resultater fra spørreskjemaene.

Tidsbruk	Utbytte	Kommentarer	Spørreskjema	Tabellmatriser
Tidsbruk	Utbytte	Alle	Alle	Aktiviteter
- Modul	- Modul			Spørreskjema
- Aktivitet	- Aktivitet			

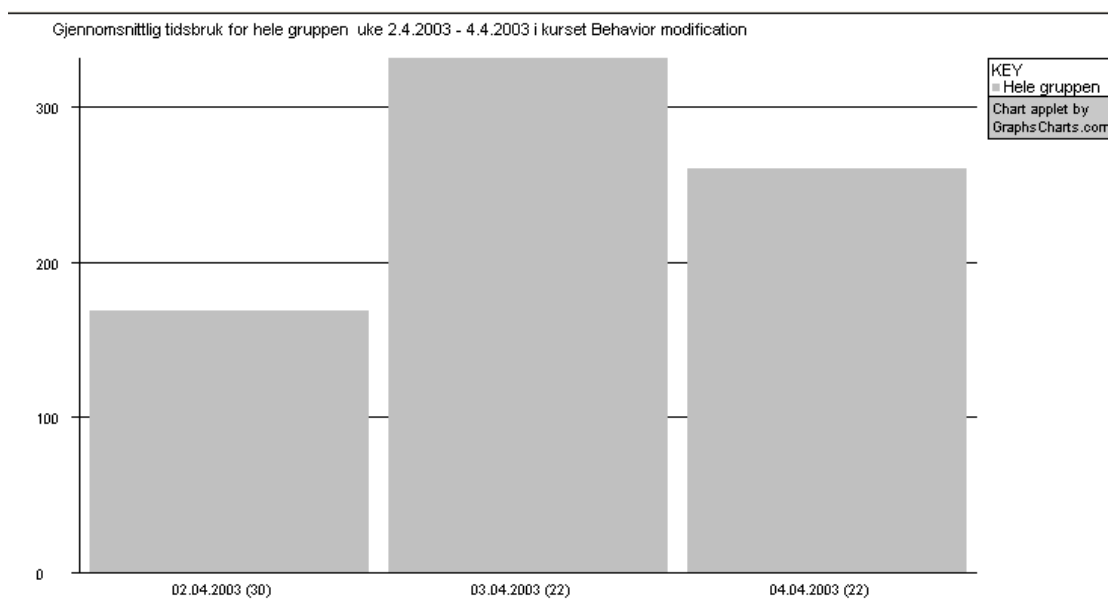
I denne funksjonen kan vi få rapporter for enkeltdager, uker eller lengre tidsrom, og *det er her administrator finner datagrunnlaget som evalueringsmøtene baserer seg på*. Rapportdelen blir derfor en særdeles viktig del av verktøyet. Rapportene vi kan få ut viser:

- studentenes tidsbruk, sortert på enten modul (emne) eller aktivitet (Tidsbruk)
- studentenes utbytte, sortert på modul eller aktivitet (Utbytte)
- studentenes samlede kommentarer til de enkelte aktivitetene de har deltatt i (Kommentarer)
- samtlige svar på spørsmålene som er lagt ut til studentene underveis (Spørreskjema)
- tabellmatriser over aktiviteter og spørreskjemaer som kan transporteres over til andre programmer med større kapasitet (Tabellmatriser)

Alle rapportene for tidsbruk og utbytte blir vist i tabellform (søylediagram) og med tall, og vi skal her vise det med ett eksempel fra rapportkategorien ”Tidsbruk Modul” (kurs/emne):

Velg bruker	Fra dato	Til dato	Velg kurs	
Hele gruppen	2 4 2003	4 4 2003	Behavior modification	Hent data

Gjennomsnittlig tidsbruk for hele gruppen uke 2.4.2003 - 4.4.2003 i kurset Behavior modification

Gjennomsnittlig tidsbruk for hele gruppen uke 2.4.2003 - 4.4.2003 i kurset Behavior modification:

Dato	Totalt (antall minutter)	Antall personer	Gjennomsnitt (antall minutter)	
02.04.2003	5055	30	168.5	
03.04.2003	7290	22	331.36	
04.04.2003	5715	22	259.77	

hjelpedokumenter

her kan det legges inn hjelpedokumenter i form av brukerveiledninger for både studenter og administratore. Foreløpig er det bare brukerveiledningen for studentene som er utarbeidet. (se Vedlegg 1)

6.2.1 Administrators oppgaver

Administrator har som vi forstår et ikke ubetydelig ansvar i tilpasningen av verktøyet til den studievirksomheten han eller hun er satt til å evaluere. Samtidig ser vi også at administrator er avhengig av et nært samarbeide med så vel studenter som faglærere for å få dekkende beskrivelser og relevante spørsmål inn i verktøyet.

7 En nærmere beskrivelse av evalueringdelen av STeVAL

7.1 Evaluering møtene

Møtene mellom studenter og lærere er det stedet der den egentlige evalueringen foregår. "Nakne" data, det være seg av kvantitativ eller kvalitativ art må settes inn i sin rette kontekst, tolkes og forstås før de gir noen egentlig mening og kan gi grunnlag for kvalifiserte endringer. I pilotfasen har vi lagt opp til følgende kjerneinnhold i disse evaluering møtene (se kap. 4.4):

framlegging av data fra STeVAL

dvs. aktivitetsskjema, studentkommentarene til de enkelte emner/aktiviteter samt eget læringsutbytte, spørreskjema. Dataene rommer altså både kvantitative og kvalitative data

tolkning av og kommentarer til dataene

det er som sagt først her at den egentlige undervisningsevalueringen finner sted

vurdere og ta beslutninger om konsekvenser for undervisningen videre

det gjelder beslutninger på både kort og lang sikt

oppfølging av konsekvensbeslutninger

gi tilbakemeldinger om hva som har skjedd av endringer/konsekvenser siden siste møte

øke gjensidig kommunikasjon og forståelse

møtene kan gi grunnlag for å utvikle en gjensidig forståelse for undervisning hos lærere og studenter, og klargjøre felles forpliktelser og ansvar. Selv om pilotfasen i denne omgang var svært kort, og dermed ikke inneholdt mer enn tre evaluering møter, har vi likevel fått en del erfaringer med hvordan disse evaluering møtene kan legges opp og gjennomføres som vi skal se

7.1.1 Administrators oppgaver

Administrators oppgaver er som vi ser svært betydningsfulle både for planleggingen, gjennomføringen og oppfølgingen av evaluering møtene. Det er administrator som må velge ut hvilke data som skal presenteres og hvordan de skal presenteres, foruten å være lydhør overfor ønsker fra så vel studenter som lærere. Videre vil det ligge et stort ansvar på

administrator for å følge opp konsekvensbeslutninger så langt det står i hans eller hennes makt.

8. En nærmere beskrivelse av tilbakemeldings- og rapporteringsdelen av STeVAL

8.1 Tilbakemeldingsdelen

Tilbakemeldingsdelen i pilotprosjektet omfatter dels de tilbakemeldingene de enkelte studentene kan få gjennom rapportdelen i STeVAL (se kap.6.1 *rapportdelen*), dels de tilbakemeldingene som blir gitt i forbindelse med evalueringsmøtene enten direkte i møtet eller via studentrepresentantene. I tillegg kunne en tenke seg løpende tilbakemeldinger i form av fellesrapporter til alle de involverte studentene og lærerne via e- mail eller Fronter. Slike rapporter kunne basere seg på data fra både verktøydelen og den direkte kommunikasjonsdelen av STeVAL. I piloten er det de to førstnevnte tilbakemeldingsmåtene som ble prøvd ut.

8.2 Rapporteringsdelen

I denne omgang er det ikke utarbeidet en egen rapportering til høyere nivåer i systemet utover selve denne pilotrapporten som jo først og fremst omfatter selve konseptet som sådan.

9. Testing av STeVAL konseptet våren 2003 – erfaringer

9.1 Utprøving og erfaringer med introduksjonsdelen

Før introduksjonskurset hadde studentene sendt inn både passord og brukernavn som prosjektleder hadde lagt inn i programmet. Det viste seg at relativt mange studenter hadde problemer med innloggingen på selve kursdagen. Det skyldtes dels at flere hadde glemt hva de hadde oppgitt som brukernavn/passord, mens noe skyldtes tolkingsproblemer fra prosjektleders side i det mange av studentene brukte en blanding av bokstaver og tall. Om en "o" skulle tolkes som bokstaven "o" eller tallet null var derfor vanskelig å avgjøre ut fra studentenes håndskrevne tilbakemeldinger. Et forslag vil derfor være å si at studentene kun benytter seg av bokstaver i forbindelse med sine forslag til passord og brukernavn og at forslagene kommer maskinskrevet. At de også bruker *meningsfulle bokstavkombinasjoner* vil dessuten lette hukommelsen. Det er lettere å huske "Blomst" enn "Zwu3ql".

Når det gjelder erfaringer med selve introduksjonskurset til STeVAL i pilotprosjektet er følgende verd å nevne:

- det er ikke å anbefale at introduksjonskurset blir delt mellom flere kursledere, selv om vi ikke kan si at deling her har utgjort noe problem eller vært til særlig ulempe. Fordelen med ikke å dele må jo være at administrator da kan ha enda bedre kontroll med hva som blir sagt til alle, og at ledelsen av evalueringsarbeidet blir bedre knyttet til en person.
- det bør også vurderes å bruke noe mer tid til introduksjon av programmet enn det som ble gjort her (45 min.), selv om studentene raskt ga uttrykk for at de behersket det lett. Det betyr at en kan gå gjennom de ulike delene av programmet mer i detalj med studentene. Det er grunn til å tro at noen av feilloggingene da kanskje kunne ha vært unngått.
- En av de delene som vi ikke fikk gått gjennom var av naturlige grunner "Rapporter", i og med at det ikke lå inne noen data som kunne gi grunnlag for demonstrasjon. At såpass mange av studentene ikke benytte seg av rapportfunksjonen kan være et resultat av at den ikke var gjennomgått på forhånd slik at studentene skjønnte vitsen og kanskje heller ikke t visste hvordan den skulle opereres. I evalueringsmøtene fikk vi et klart inntrykk av at flere

av studentene ikke skjønnte hvordan de skulle operere rapportfunksjonen, til tross for at den er beskrevet i brukerveiledningen. Det siste forutsetter selvfølgelig at den er lest!

For øvrig ga introduksjonskurset oss også en ”flying start” på prosjektet i og med at studentene allerede da, som vi tidligere har sett, ble bedt om å besvare to spørsmål angående deltakelse i evaluering av undervisningen. Og svarene, som vel skulle tale for seg selv, ble som følger:

I hvilken grad mener du at studenter bør delta i evaluering av undervisningen?

I stor grad	27
I noen grad	2
I liten grad	0
Ikke i det hele tatt	0
Vet ikke	0

På spørsmålet: *Hva er ditt syn på studentevaluering av undervisningen?* kan vi ta med følgende representative utsagn:

”Jeg synes dette er et kjempe fint konsept. At elevene får si sin mening om undervisningen er blitt savnet i dette studiet, da det er forholdsvis nytt og mye prøving og feiling må til. Håper dette kan være med på å forbedre studiet.”

”Jeg synes det er veldig bra at vi gis en mulighet for å gi tilbakemelding på undervisningen i studiet vårt. Vi er her for å lære, og da er det viktig å sitte igjen med et utbytte som man er fornøyd med.”

”Jo, jeg synes dette er kjempe positivt. Vi som studenter får evaluert vår undervisning fortløpende.”

”Jeg synes dette virker veldig spennende å være med på, og det vil gjerne være viktig i forhold til videre undervisning”

”jeg synes det er viktig for studiet, jeg kan følge med og skrive logg for hvordan jeg jobber og hva jeg gjøre i løpet av dagen.”

”Synes det er et bra tiltak. Godt å merke at elevenes meninger teller når det gjelder undervisnings opplegget.”

9.2 Utprøving og erfaringer med den nettbaserte delen for datainnsamling

Noe av hensikten med pilotprosjektet var testing av STeVAL- verktøyet i en realistisk sammenheng med tanke på justeringer og forbedringer. Selve pilotfasen med studentinnlegging av data strakk seg over tidsrommet fra 02.04. til og med 28.05. I alt omfattet perioden 35 virkedager, når vi har trukket fra påskeferie og fridager. Det er med andre ord ingen lang pilotfase som her er gjennomført, men den gav likevel mye nyttig informasjon og erfaring med tanke på bekreftelser av forhåndsantakelser og grunnlag for videreutvikling.

La oss se litt nærmere på student- og administratordelen hver for seg med referanse til programdelenes ulike hoveddeler (se side 18) og med bakgrunn i studentenes svar på

spørsmål lagt ut mellom 19.05. og 23.05. (se Kap. 6.1 Spørsmål om STeVAL), evaluering møtene og administrators erfaringer.

9.2.1 Studentdelen

- aktivitetsskjemadelen

Det ble lagt ut to spørsmål til studentene om "Aktivitetsskjemadelen". Det ene lød: "Hva synes du om brukervennligheten (hvor enkel den er å bruke) av "Aktivitetsskjema" i STeVAL?" og medførte følgende resultat fra de 31 studentene som besvarte spørsmålet:

Svært god	10
Meget god	14
God	7
Nokså god	0
Lite god	0

Med andre ord ser det ut til at verktøyet fungerer på en brukervennlig måte slik studentene erfarer det.

På det andre spørsmålet "Hvilke erfaringer, utenom brukervennlighet, har du med aktivitetsskjemadelen ("Aktivitetsskjema") i STeVAL?" var det også 31 studentsvar. Spørsmålet var nok ikke helt godt formulert, noe en av studentene ga klart uttrykk for gjennom følgende svar: "Jeg skjønner ikke hva dere spør om. Bli tydeligere". Slike uklarheter i spørsmålsstillingen ble også påpekt av studentrepresentantene i evaluering møtene. Her ligger med andre ord et forbedringspotensiale i fremtiden. Svarene gikk, til tross for mulig uklarhet, ellers i retning av å støtte tendensen i svarene på det foregående spørsmålet. Det ser dermed ut til at aktivitetsskjemadelen fungerer bra med de valgmuligheter som foreligger. En av studentene svarer at det er litt lett å plote inn feil, noe administrator også har erfaring for gjennom å studere studentrapportene mer inngående. Slik administrator ser det er det tre hovedgrunner til feilplotting. Det ene er for rask gjennomgang av aktivitetsskjemaet i introduksjonskurset som tidligere påpekt. Det andre er at studentene i for liten grad benytter seg av brukerveiledningen. Den tredje grunnen ser ut til å være, når vi studerer rapportene i administrasjonssystemet, at alternativet "Annet" i både aktivitets- og emnefeltet har medført problemer i form av feilinnlegging av data. Bakgrunnen for at vi la inn dette valgalternativet var å få dekket hele studentenes dag, både det som angår studiet og det som ikke angår det. Erfaringen tilsier nå at vi bør sløyfe denne kategorien, dels altså fordi den medføre feillogging, dels at den egentlig ikke er nødvendig. Det er studentenes studierelevante aktiviteter vi ønsker å få tak i og da er det nok å spørre om denne. Når vi vet hvor mye tid studentene bruker på studiene sine, gir det seg jo indirekte selv hvor mye tid de bruker på ikke- studierelevante aktiviteter. At studentene også ble "tvunget" til å bruke "0"- alternativet under læringsutbytte når "Annet" ble brukt på aktivitet og emne ble også unødvendig komplisert å forholde seg til for studentene. Alternativet "Annet" som valgmulighet under "Emne"- og "Aktivitets"- kategoriene anbefales derfor ikke ført videre i nye utgaver av verktøyet.

Når det gjelder å plote inn *start- og sluttid* for aktiviteter, synes problemene her å være knyttet til hvor lenge "loggeperioden" varer. Enkelte studenter hadde oppfattet at de skulle logge inn alle aktiviteter innenfor normal arbeidstid (ca 0830 – 1500), mens andre så på hele døgnet som mulig innloggingsperiode. Problemet ble tatt opp på ett av evaluering møtene og vi gikk ut med at studentene logger inn all *studierelevant aktivitet* etter kl. 1500. Vi valgte å opprettholde kategorien "Annet" som aktivitetskategori for resten av pilotperioden med den

begrunnelse at tekstendringer i selve verktøyet heller ville skape mer tvil enn det motsatte. I kommende utgaver vil instruksjonen om *kun* å legge inn *all studierelevant aktivitet* sannsynligvis være tilstrekkelig til å unngå problemer med tidsmarkering for aktiviteter. Når det gjelder studiets innholdsmessige side sto vi overfor og erfarte flere utfordringer. Den ene er å finne gode ”merkelapper” som fanger opp innholdet på en hensiktsmessig måte. Underveis i utarbeidelsen av verktøyet har vi brukt noe ulike betegnelser i det vi kan finne begrepet ”studium” i administrasjonsdelen og henholdsvis ”emne” og ”modul” i studentdelen. Dette er selvsagt uheldig med tanke på å unngå misforståelser. I den nye utgaven vil vi derfor beflitte oss på ens begrepsbruk i alle verktøyets deler.

Den andre utfordringen dreier seg om å velge hvilket *nivå* en skal legge seg på i kategoriseringen av studiet. Innholdet i et studium eller lærestoffet kan for eksempel kategoriseres på grove eller mer detaljerte måter i form av fag, moduler, kurs, hovedemner eller delemner. I vårt verktøy har vi altså organisert innholdet av studiet i valgmenyen i forhold til hovedemnene i studiet (Behavior modification, Funksjonell kommunikasjons- trening, Etikk etc.). En innholdsmessig inndeling på dette nivået har sine fordeler i det vi får muligheter for en ganske nøyaktig evaluering av de ulike delene av et studium. Sjansen er også her større for at evalueringene blir mer spesifikt rettet mot en eller noen ganske få ansvarlige lærere, og dermed økt sjanse for ansvarlig oppfølging av de det direkte angår. På den annen side kan en slik valgmeny bli ganske omfangsrik og vanskelig å forholde seg til for studentene med mulige feilregistreringer som resultat, noe enkelte studenter bemerket. I vår korte pilotperiode var det oppført hele 17 ulike emner i menyen som studentene skulle velge fra. En mulig løsning her er selvfølgelig etter hvert å fjerne emner i valgmenyen som ikke lenger er aktuelle, og i tillegg føre inn nye emner fortløpende. Velger en motsatt ende av skalaen som kategoriseringsgrunnlag, nemlig fag, vil de samme kategoriene gjerne bli stående gjennom et helt semester eller et helt studieår for den saks skyld. Dette vil lette oversikten for studentene, men vil på den annen side kunne føre til nokså grove evalueringer i den forstand at det her kan være mange lærere inne i løpet av perioden. Hvem som da står ”ansvarlig” overfor evalueringresultatene kan da bli noe mer utydelig. Med støtte i datofunksjonen i verktøyet kan imidlertid dette problemet også løses. De enkelte brukerne av verktøyet må her selv finne et nivå som de finner hensiktsmessig innen egen kontekst.

En tredje utfordring er å sørge for at de innholdsmessige kategoriene vi velger er dekkende for hele studiet. Underveis i pilotprosjektet måtte vi etter anmerkninger fra studentene foreta justeringer, da viktige innholdsmessige deler av studiet ikke var kommet med i valgmenyen som var lagt inn i verktøyet på forhånd. Heldigvis gir verktøyet oss her muligheter for å foreta umiddelbare endringer, hvilket også ble gjort. Her ser vi betydningen av at det er studieledere og lærere med nær kjennskap til selve studiet som også ”skreddersyr” verktøyet til det studiet og den studentgruppe det skal anvendes på. (Selv om det her som vi skjønner ikke var noen absolutt garanti for at alt kommer med.) At dette kan bli et langt større problem ved bruk av mer generelle evalueringsskjemaer, skulle derfor ikke være vanskelig å forstå.

Når det gjelder valgmenyen under ”Aktivitet” står vi her også overfor utfordringen om å finne dekkende og fullstendige kategorier for de aktivitetene studentene fører opp sin tidsbruk på i løpet av studiet. I didaktikken vil en gjerne bruke både begrepet ”arbeidsmåter” og ”undervisningsmetoder” for de aktivitetene som her er aktuelle. Da med referanse til henholdsvis studenter og lærere. Men i og med at det er studentenes læringsutbytte vi er ute etter å få et uttrykk for, vil også studentenes egne aktiviteter være i fokus. Så når vi i valgmenyen for eksempel bruker begrepet ”klasseromsundervisning”, er det både læreres formidling/tilrettelegging så vel som studentenes deltakelse av mental og annen art i

læringsarbeidet i klasserommet vi har i tankene. Tilsvarende vil da gjelde for kategorien "fellesforelesning". Når aktiviteten dreier seg om selvstudium har læringsutbyttet klarere referanse til studenten alene, selv om utbyttet også her har å gjøre med faglærernes valg av pensumlitteratur og veiledning i gode studieteknikker. Denne sammenhengen mellom "aktivitet" og "læringsutbytte" vil vi prøve å få bedre fram i nye utgaver av STeVAL. Problematikken om vi skal ha fokus på det læreren gjør, studentenes læringsarbeid eller begge deler, noe som vi også var inne på i kap.2.1.2 og 4.3.2, må vi arbeide videre med i den kommende videreutviklingen av konseptet. Ikke minst med tanke på studentene.

"Læringsutbytte" er som vi skjønner et sentralt begrep i hele STeVAL- konseptet. Stort sett er erfaringen at studentene ikke har hatt vesentlige problemer med å anvende valgmenyen som har med læringsutbytte å gjøre. Men to studentsitater sier noe vesentlig om viktige nyanser i det vi her står overfor. En av studentene skriver i en kommentar til spørsmålet om hvilke erfaringer de har hatt med aktivitetdelen av STeVAL bl.a.: *"litt vanskelig å svare på læringsutbytte av og til ... for undervisningen kan ha vært gøy, slik at man vil gi det høy score ... men samtidig kan man føle at man ikke lærte noe spesielt ... å da vil en gi den lav score ... men det er sikkert bare meg"*. Studenten er nok her i bedre selskap enn hun tror, og viser at det ikke nødvendigvis er en sammenheng mellom "å ha det gøy i timene" og ha et godt læringsutbytte. Det er slike studentuttalelser som er særlig verdifulle i forbindelse med møtene mellom lærere og studenter, noe som også ble bekreftet i et av pilotprosjektets evalueringsmøter. En annen student som markerte læringsutbyttet i en time med "1" (lite godt læringsutbytte) skriver i kommentarboksen: *"Vil bare presisere at det dårlige læringsutbyttet ikke har noe med foreleseren å gjøre. Hun var veldig flink! Det var pga min dårlige dagsform at jeg ikke klarte å engasjere meg."* Klarere kan det vel neppe sies at læringsutbyttet av, i dette tilfellet klasseromsundervisning, ikke bare er knyttet til underviseren.

Som nevnt i kap. 4.3.2 valgte vi i pilotprosjektet å ta med et nivå under "lite godt" for å kunne fange opp svar som innebærer at studentene selv opplevde å ikke ha noe utbytte av undervisningen. Erfaringen tilsier at vi ikke benytter denne kategorien videre. Dels fordi ingen av studentene benyttet seg av kategorien, dels fordi en kan stille spørsmålsteget ved om det er mulig å ikke lære noe som helst? Dessuten kan det være hensiktsmessig å holde på en 5- delt skala gjennom hele verktøyet slik at sammenlikninger mellom gjennomsnittsverdier blir mer entydige og enklere. I spørreskjemadelen har vi da også stort sett holdt oss til en 5- delt skala. Siden det er aktuelt også å fjerne alternativet "Annet" under "Aktivitet" og "Emne" er det heller ingen grunn til å opprettholde en "0- verdi" i læringsutbyttefeltet.

Kommentarboksene i aktivitetsskjemaet har fungert utmerket og gitt verdifull tilleggsinformasjon til de tallmessige dataene, noe vi nettopp fikk et godt eksempel på. Etter studielederens og prosjektlederens mening er de kommentarene som her kommer til uttrykk "gull verd" i den forstand at de gir viktige og nødvendige bidrag til tolkningen av de kvantitative dataene.

- spørreskjemadelen

Et av spørsmålene til studentene på slutten av pilotprosjektet gjaldt deres mening om verdien av spørreskjemadelen i STeVAL. *"Jeg synes det er gøy når det er spørsmål, blir nesten litt skuffet når det ikke er noen spørsmål når jeg åpner STeVAL"*, er det en av studentene som svarer. En annen svarer (som jo sant er) at verdien av denne delen først kommer fram i forbindelse med en samlet oppsummering. Hovedinntrykket er at studentene synes at en slik blanding av åpne og lukkede spørsmål som spørreskjemadelen åpner for er bra for at de skal

få sagt sin mening om undervisningen, selv om flere gir uttrykk for at spørsmålene innimellom kan være både vanskelige og uklare.

Studieleder på sin side gav på det siste evalueringsmøtet med studentene klart uttrykk for hvor uvurderlig de var de svarene vi fikk inn i forbindelse med spørsmålene som ble lagt ut om studiet. Denne delen av verktøyet, sammen med kommentarene til aktivitetsskjemaet, har i høyeste grad vist sin berettigelse i forbindelse med studentevaluering av undervisningen. At studentene også har noe å bidra med her kom tydelig fram i det foran nevnte evalueringsmøtet. På spørsmål om det var noe *de* kunne ha ønsket å bli spurt om, ble det bl.a. nevnt ideer til temaer i undervisningen så vel som spørsmål om miljøet i studentgruppen. Her ligger det nok et stort potensiale med tanke på å få fram aktuelle og meningsfulle spørsmål som framtidige administratorer nok gjør lurt i å benytte seg av. Den store utfordringen i forbindelse med spørreskjemaet synes imidlertid å gå til administrator med hensyn til å legge ut gode og mest mulig entydige spørsmål. Og det er som kjent ingen enkel oppgave!

- rapportdelen

Hva har vi så fått ut av rapportdelen i løpet av pilotprosjektet? I utgangspunktet hadde vi store forventninger til denne delen av verktøyet. Her kunne studentene følge med på hvordan de brukte sin studietid og hvilket utbytte de hadde hatt av de enkelte deler av studiet og ulike arbeidsformer så langt (se kap.4.5 , 6.1, 8.1). Intensjonen var her at verktøyet kunne bidra til å utvikle studentens eget metalæringsperspektiv. På spørsmål om i hvor stor grad de benyttet seg av rapportdelen i STeVAL, gav studentene dette svaret:

I svært stor grad	2
I stor grad	0
I noen grad	4
I liten grad	6
Ikke i det hele tatt	12

Til våre store overraskelse ser det altså ikke ut til at studentene har benyttet seg av denne funksjonen slik vi hadde trodd på forhånd. Det kan skyldes flere forhold. En av studentene som svarte på det åpne spørsmålet om nytteverdien av rapportdelen sier det slik: *"Jeg har benyttet meg lite av denne delen, da jeg synes den er vanskelig"*. Studentrepresentantene på evalueringsmøtene uttalte på sin side at de trodde at studentene ikke helt hadde skjønnet betydningen av denne funksjonen. Hva kan vi så gjøre videre? Det ene er bøte på mangelen på demonstrasjon av bruken og nytten av denne funksjonen i forbindelse med introduksjonskurset (se kap.9.1). Det andre er selvfølgelig å se nærmere kvaliteten på de rapportene studentene får ut i form av lett tolkbare og ikke minst nyttige grafer og tabeller. En liknende utfordring står vi også overfor i administratordelen som vi skal se senere. Her er det med andre ord et område for ytterligere utvikling av verktøyet. Det ville etter prosjektlederens mening være på et altfor spinkelt grunnlag om en skulle forkaste denne funksjonen allerede nå.

- hjelpdelen (brukerveiledningen)

Da vi startet introduksjonskurset viste det seg at *ingen* (!) av studentene hadde lest den utdelte brukerveiledningen på forhånd. Også underveis i pilotprosjektet var det mange som ikke forholdt seg til den, slik det kom fra av svarene på spørsmål til studentene (se Spørsmål 7 om STeVAL , s.20). Av de 24 studentene som besvarte spørsmålet var det 19 som aldri hadde vært inne på hjelp- funksjonen, 6 som hadde vært der sjelden, mens én hadde vært der av og til. Forklaringene på den manglende bruken kan dels være at verktøyet var såpass enkelt å forholde seg til at en brukerveiledning syntes unødvendig, slik også en av studentene uttrykte

det som svar på det åpne spørsmålet om saken: ”er jo ikke noe problem dette her, så en hjelpfunksjon er vel ikke nødvendig”. En annen forklaring kan ligge i erfaringer med studenters og læreres generelt manglende vilje til å bruke slike hjelpfunksjoner; det er lettere å spørre naboen enn å slå opp selv. Av svarene fra de som hadde lest brukerveiledningen kan det synes som om den har fungert godt, noe som bl.a. følgende utsagn skulle tyde på: ”den er ganske oversiktlig og lett å finne ut av”, ”jeg synes den er grei å forstå”, ”det er en bra veiledning”, ”greit nok”, ”forståelig og grei!”. Det ser med andre ord ut til at vi kan fortsette å benytte oss av den brukerveiledningen som allerede er laget. Noen tekstmessige justeringer som følge av erfaringene med selve programmet må selvfølgelig gjøres, og kanskje en bedre markedsføring av brukerveiledningen hadde vært på sin plass?

9.2.2 Administratordelen

I administratordelen (se kap.6.2) er menylinjen i denne første utgaven av verktøyet slik:

Administrere Ledetekster	Administrere Brukere	Administrere Tidsintervaller	Administrere Aktiviteter	Administrere Studium	Administrere Utbytte	Administrere Spørreskjema	Rapporter
--------------------------	----------------------	------------------------------	--------------------------	----------------------	----------------------	---------------------------	-----------

Vi skal kort kommentere hver enkelt av de delene av verktøyet som er navngitt her, på bakgrunn av prosjektlederens erfaringer fra pilotprosjektet.

Administrere ledetekster

Ledetekstsiden fungerer bra, med gode muligheter for administrator til selv å tilpasse overskrifter og tekster i verktøyet til det aktuelle formålet. Den høyre kolonnen i ledetekstsiden (Beskrivelser) må derimot i denne utgaven av STeVAL opereres av vår samarbeidspartner Norsk Interaktiv. Det ønskelige ville ha vært om alle tekster i hel verktøyet kunne endres eller justeres underveis av administrator. Det ville gitt en enda større brukervennlighet, og mindre avhengighet av eksterne hjelpere.

Administrere brukere

Brukersiden er oversiktlig og grei å benytte med alle nødvendige funksjoner slik det ser ut nå. Ingen endringer skulle derfor være nødvendig i denne omgang.

Sorteringsmuligheten for kjønn ble det av naturlige grunner ikke bruk for i pilotprosjektet i og med at det bare var tre menn i den aktuelle studentgruppen. Når det gjelder forsinkelsesnivå (Forsinkelse) kan det være et problem å fastsette lengden på den perioden studentene kan gå bakover i tid for å legge inn data. I piloten ble det valgt 4 dagers forsinkelse. Grunnen til dette var dels muligheten for å legge inn data på mandager eller tirsdager dersom en ikke fikk lagt inn noe på de erfaringsmessig sårbare fredagene. Dels var det en tanke om at en for lang forsinkelsestid ville redusere kvaliteten på de dataene som da ble lagt inn. Spørsmålet var oppe på et av evalueringsmøtene, der en av studentene etterlyste en lengere tilbakedateringsperiode. De andre studentene var uenige i det, og vi landet derfor på at vi ville følge den tankegangen som lå bak 4- dagers forsinkelsen.

Administrere tidsintervaller

Funksjonen inneholder muligheter for innlegging av de tidsintervaller som kan være aktuelle så langt det er mulig å se. Ingen endringer synes nødvendig heller her.

Administrere aktiviteter og administrere studium

Også disse funksjonene virker optimal, med hensyn til både innleggingsmuligheter for aktiviteter og editerings-/ slettingsmuligheter. Ingen endringer synes nødvendig.

Administrere utbytte

Utbyttefeltene er lette for administrator å manipulere, og det er heller ikke her nødvendig med endringer hva selve funksjonaliteten angår. Når det gjelder selve den kategoriseringen som ble benyttet i pilotprosjektet, er det derimot grunn til å foreta justeringer som vi så i kap. 9.2.1.

Administrere spørreskjema

Spørreskjemadelen har vært enkel å operere, og har tilfredsstillt de behov som var tilstede i piloten ved å tillate så vel åpne som lukkede spørsmål. Det ser ikke nå ut til å være nødvendig med endringer her.

Rapporter

Rapportfunksjonen for ”Kommentarer” fungerer greitt. Administrator kan sortere kommentarene på kurs, aktivitet, utbytte eller brukernavn. Dette skulle gi mange muligheter med tanke på grunnlag for analyse av dataene. Utskrifter til studenter og studieleder ble benyttet på alle evalueringsmøtene og gav et godt grunnlag for det arbeidet som foregikk der. Den korte pilotfasen tillot ikke en testing av alle disse sorteringsmulighetene, hvilket da gjenstår for videre utprøving.

I spørreskjemarapportene (Spørreskjema) får vi både fram frekvens og gjennomsnittsverdier på de lukkede spørsmålene, mens svarene på de åpne spørsmålene kommer fortløpende. Disse rapportene kan sorteres i forhold til menn, kvinner, brukernavn eller hele gruppen under ett. Heller ikke her tillot piloten en grundig testing av alle sorteringsmulighetene. Men utskriftene som ble lagt fram på evalueringsmøtene fungerte fint i forhold til formålet.

Rapportfunksjonene for både kommentarer og spørreskjema synes med andre ord å tilfredsstillte aktuelle behov slik vi erfarte det i forbindelse med evalueringsmøtene. Endringer skulle derfor være unødvendig i denne omgang.

”Tabellmatriser”, som for det første inneholder tabellmatrise over aktivitetsregistreringer, har ikke vært gjenstand for utprøving i løpet av pilotprosjektet. Hvordan denne fungerer i forhold til å konvertere datamatriksen over i regne- og statistikkprogrammer som Excel eller SPSS har vi derfor foreløpig ingen erfaringer med. På lengre sikt er det imidlertid ønskelig at alle regne – og statistikkoperasjoner kan gjøres direkte i STeVAL. Til det gjenstår ytterligere utvikling og finansiering. For å få et inntrykk av en slik matrise gjengir vi her deler av en side sortert på hele gruppen med brukerid som sorteringsgrunnlag (kan også sorteres på dato):

Tabellmatrise over aktivitetsregistreringer									
Velg bruker		Fra dato		Til dato		Sorter på			
Hele gruppen		2	2	2003	28	5	2003	BrukerId	Hent data
Aktivetsregistreringer for hele gruppen i perioden 2.2.2003 - 28.5.2003									
Brukerid	Navn	Uke	Dato	Lengde i (minutter)	AktivitetId	Aktivitet	KursId	Kurs	Utb
22	Aqua	14	02.04.2003	105	2	Klasseromsundervisning	30	Arbeid med mappeoppgaver	3
22	Aqua	14	03.04.2003	315	17	Arbeid i grupper	16	Behavior modification	4
22	Aqua	14	02.04.2003	150	2	Klasseromsundervisning	16	Behavior modification	3
22	Aqua	14	04.04.2003	240	17	Arbeid i grupper	16	Behavior modification	4
23	mcf4	14	02.04.2003	165	2	Klasseromsundervisning	16	Behavior modification	4
23	mcf4	14	01.04.2003	345	2	Klasseromsundervisning	16	Behavior modification	3

”Tabellmatriser ” inneholder også en matrise over spørreskjema. Under gjengis et utsnitt av en slik matrise:

Tabellmatrise over spørreskjema

Fra dato	Til dato		
- Steg 1: velg hvilken periode spørsmålene skal være fra			
2	4	2003	28 5 2003
<input type="button" value="Hent spørsmål"/>			
- Steg 2: velg hvilke spørsmål som skal være med			
Fra dato	Til dato	Spørsmål	Velg
02.04.2003	02.04.2003	I hvilken grad mener du at studenter bør delta i evaluering av undervisningen?	☐
02.04.2003	02.04.2003	Hva er ditt syn på studentevaluering av undervisningen?	☐
04.04.2003	07.04.2003	I hvilken grad synes du temaet dere holder på med denne uka (uke 14) er relevant i forhold til framtidig yrkesfunksjon?	☐
08.04.2003	11.04.2003	Gi en kort kommentar om egen læring i temaet atferdsmodifikasjon som varte hele uke 14	☐
08.04.2003	11.04.2003	Ta stilling til påstanden: I dette semesteret har vi (så langt) hatt mange interessante temaer	☐

Steg 1 i prosessen er som vi ser å velge hvilken periode spørsmålene skal være fra. Steg 2 dreier seg om å velge hvilke spørsmål som skal være med ved å markere i ”Velg”- kolonnen til høyre. I steg 3 (som ikke vises her) kan dataene sorteres i forhold til hele gruppen, kvinner, menn eller brukernavn. Heller ikke denne funksjonen har vært gjenstand for utprøving, men det kan se ut som om den gir svært nær de samme muligheter som ”Rapporter/ Spørreskjema” som vi omtalte tidligere.

Sist, men ikke minst, finner vi under ”Rapporter” også rapportmuligheter for både ”Tidsbruk” og ”Utbytte”. Begge typer rapporter kan defineres ved dato/tidsrom og sorteres med utgangspunkt i hele gruppen, kvinner, menn eller brukernavn. Alle dataene kommer ut som grafer (stolpediagrammer) eller i tallkolonner (se kap.6.2) i all valgmulighetene. Antall studenter som er grunnlag for de gjennomsnittsverdiene som kommer fram på tidsbruk totalt, tidsbruk i forhold til modul/aktivitet, utbytte totalt og utbytte i forhold til modul/aktivitet var ikke med i til å begynne med, men ble lagt inn underveis.

Disse rapportmulighetene ble mye brukt i forbindelse med pilotprosjektet, det være seg studentenes tidsbruk i forhold til ulike emner eller i forhold til ulike aktiviteter. Et interessant tilfelle dukket opp underveis i det vi stilte opp mot hverandre rapportene for studentenes tidsbruk med deres egne svar på spørsmålet om hvordan de ville beskrive arbeidsmengden i studiet i det pågående semesteret (se kap.6.1). Spørsmålet om arbeidsmengde i studiet gav dette svaret fra de 21 studentene som besvarte spørsmålet:

Svært stor	10
Stor	9
Passe	2
Liten	0
Svært liten	0

Resultatet skulle tyde på en relativt stor arbeidsmengde slik det oppleves av studentene, men tidsregistreringen for samme periode viste på den annen side en gjennomsnittlig tidsbruk på 4,9 timer. En slik tilsynelatende motsetning ga utgangspunktet for en interessant diskusjon på et av evalueringsmøtene der vi kom inn på studentenes arbeidstid, forventninger i studiet i form av fullstappede emne- og litteraturlister som stresskapende faktor m.m. Poenget er å vise

hvordan datamateriale fra ulike deler av verktøyet kan kombineres og bidra til å kaste lys over viktige deler av studiet.

Den største svakheten ved tidsbruk- og utbytterapportene er mangelen på muligheter til å kunne kombinere data direkte, uten å gå veien om datamatriksen og andre regne- og statistikkprogrammer. Når vi for eksempel får utskrifter av tidsbruk for moduler (innhold), vil disse ikke vise oss hvordan tidsbruken har vært relatert til de ulike aktivitetene i modulen. Det samme gjelder for utbytte der vi ikke kan få fram en antatt variasjon i utbytte for den samme modulen i relasjon til ulike aktiviteter. De verdiene vi får ut vil derfor være nokså grove og gi rom for flere tolkingsmuligheter enn ønskelig, noe vi også erfarte på evalueringsmøtene. Det kunne også vært interessant å se tidsbruk kombinert med aktivitet, emne og utbytte.

En mulighet for *direkte* å kunne krysskjøre tidsbruk, modul, aktivitet og utbytte ville gjort STeVAL til et langt bedre analyseverktøy, slik vi også omtalte i avsnittet om tabellmatriksene. Det kan også tenkes at andre grafer enn de enkle stolpediagrammene som til nå er benyttet vil gjøre verktøyet bedre. Videre ville det vært ønskelig å ha muligheten til å få fram grafer som gav et direkte sammenlignende bilde av det være seg utbytte eller tidsbruk på tvers av ulike aktiviteter eller emner. Slik det er nå må vi velge en bestemt aktivitet eller ett bestemt kurs som grunnlag for rapporter om tidsbruk eller utbytte. Sammenlikninger på tvers blir derfor både tungvint og tidkrevende. En del mindre justeringer er allerede under arbeid i forhold til undertekster på stolpediagrammene m.m. uten at det skal kommenteres videre her. Det ligger altså et betydelig forbedringspotensiale for verktøyet når det gjelder rapporteringsfunksjonene, noe vi også var klar over fra starten av pilotfasen. Det arbeidet må vi derfor gå løs på i neste fase av prosjektet.

9.2.3 En samlet evaluering av verktøyet

Som vi så i kap.4.3.1 har vi lagt en rekke prinsipper og føringer til grunn for utarbeidelsen av den nettbaserte delen av STeVAL. Spørsmålet er så hvorvidt vi kan si at forventningene har blitt innfridd så langt.

At verktøyet har vist sin *brukervennlighet* både overfor studenter, studieleder og administrator skulle det ikke være noen tvil om så langt. Det samme, om enn i noe mindre grad, gjelder for kravet til verktøyet om å være *dynamisk* i den forstand at det lett kan justeres på grunnlag av løpende erfaringer. Enkelte ting kan lett endres av administrator, men som vi så er vi fremdeles avhengige av bistand fra ekstern partner i noen tilfeller.

Selv om pilotprosjektet ikke gav grunnlag for å teste ut *fleksibiliteten* i forhold til bruk i ulike faglige sammenhenger, er det foreløpig ingen grunn til å tro at ikke verktøyet skal kunne brukes innenfor de fleste studier i høyere utdanning. Tiden vil vise om vi tar feil på dette punktet etterhvert som flere brukere kommer inn i bildet. STeVAL lot seg dessuten lett integrere i eksisterende, studentprogram som i dette tilfelle var Classfronter. Samtidig med at studentene fikk opp som sin hovedside på nettet, fikk de også tilgang til pekeren til STeVAL. Dessuten viste Classfronter seg utmerket som kanal for å gi nødvendige beskjeder til studentene eller oppfordringer om å holde opp registreringsfrekvensen i Steval for den saks skyld.

Tilgjengelighet er et krav som for så vidt ligger utenom selve verktøyet, men som i høyeste grad har med anvendelsesgraden av det å gjøre. I pilotprosjektet var nok tilgjengelighet på Pc' er et problem som i noen grad har gått ut over registreringshyppigheten og svarprosenten på de utlagte spørsmålene. Samtaler med studentrepresentantene på evalueringsmøtene bekreftet

det. Dels er det på langt nær alle studenter som har tilgang på nettet utenom studielokalene, dels skyldes det kamp om tilgjengelige maskiner på studiestedet. Det siste kan skyldes at lokalene er opptatt av andre studenter, at de er stengt i forbindelse med eksamener og prøver, tekniske problemer eller liknende. Daglig og uhindret tilgang til STeVAL for studentene ved bruk av egen bærbar maskin, med muligheter for trådløs oppkopling, ville ha vært å ønske med tanke på videre bruk av verktøyet i nye sammenhenger.

Om verktøyet er i stand til å måle det vi er ute etter (*validitet*) er et spørsmål som neppe kan besvares tilstrekkelig enda. Til det gjenstår det videre innholdsbestemmelse og utforskning av grunnleggende begreper som bl.a. ”læringsutbytte” og ”kvalitet”. Dette blir da også et viktig arbeidsområde med tanke på videre utvikling av STeVAL- konseptet.

At studentene var sikret *anonymitet* var noe de selv uttalte seg svært positivt om på et av evalueringsmøtene. Studentene opplevde at den anonymiteten de her var sikret var helt avgjørende for at de ville komme fram med det de ”hadde på hjertet”. Anonymitetskravet skulle heller ikke komme i veien for mulighetene til gode analyser i og med at det er tendenser og variasjoner i studentgruppen mer enn den enkelte student som er i fokus. Finere analyser kan for øvrig også gjøres med utgangspunkt i brukernavn om det skulle være nødvendig.

Verktøyet gav som vi så muligheter for rikelige *tilbakemeldinger* i form av rapportutskrifter til studentene og studieleder. Fra administrators side var erfaringen at overføringen av rapportdata fra STeVAL til Word til bruk på evalueringsmøtene var en relativt tidkrevende prosess. Dels skyldtes det at alle utskrifter etter prosjektlederens mening måtte ytterligere anonymiseres i den forstand at alle passord og brukerreferanser måtte fjernes. Dels skyldtes det at prosessen med kopiering fra STeVAL og ”innliming” i Word ikke alltid gikk like smertefritt. Tabeller, tekster og kolonner i STeVAL kom ikke alltid ut i samme form på Word, hvilket krevde en del omredigeringer. Videre er det jo hele tiden en avveining om hva du som administrator vil eller bør legge fram for evalueringsmøtet. Det kan være materiale her av særlig sensitiv karakter som neppe egner seg for framlegging i et slikt forum. Konseptet vil derfor her i særlig grad henvende seg til administrators sunne skjønn.

På det første møtet ble datautskriftene p.g.a. tidsknapphet lagt fram på selve møtet. Dette viste seg lite gunstig da så vel studenter som studieleder måtte sette seg inn i både tall- , graf - og tekstgrunnlaget før selve evalueringssamtalene kunne begynne. Prosjektleder bestemte seg derfor for å sende ut tilsvarende grunnlagsmateriale som vedlegg til e- mail noen dager før de gjenstående møtene. (For en studieleder/administrator i fremtiden vil det her selvsagt være mest praktisk å bruke Classfronter eller liknende anvendte kommunikasjonskanaler). Dette var nok til hjelp, men det er likevel en erfaring at slike utskrifter ikke uten videre er lette å tolke verken for studenter eller fagpersoner. Dessuten så forutsetter det jo at alle parter har studert dataene grundig før de kommer på møtet. Med en lengre periode for formativ evaluering enn det som var tilfelle for vårt pilotprosjekt, vil nok dette problemet bli mindre for deltakerne etter hvert.

Når det gjelder tilbakemeldinger til hele studentgruppen kan en slik organiseringsform som ble brukt i piloten ha sine svakheter. Formidlingen fra studentrepresentantene til de ulike basisgruppene gikk nok ikke like glatt som vi hadde håpet, bl.a. på grunn av at gruppene ikke møtte så kontinuerlig som et slikt opplegg forutsetter. At vi her kunne ha kompensert det ved å sende ut fyldige referater fra møtene kunne nok ha bedret situasjonen. Class- fronter kunne også ha vært benyttet mer aktivt for å gi alle studentene et bedre inntrykk av helheten i

evalueringprosessen etterhvert som den skred fram. Å prøve ut ulike former for studentdeltakelse på evalueringsmøtene, samt prøve ut ulike måter å gi alle studenter kontinuerlige og fyllestgjørende tilbakemeldinger på blir derfor en av de mange utfordringene videre.

I pilotprosjektet ble det ikke gitt tilbakemeldinger til andre lærere enn studieleder, siden mange av de lærerne som var inne i perioden var timelærere hentet utenfra. Ideelt sett burde også disse vært invitert til møtene, men studieleder ville formidle resultatene dersom de skulle benytte seg av de samme lærerne i fremtiden. Det naturlige vil her, etter prosjektleders mening, være at alle faglærere som er inne i et studium som er gjenstand for formativ evaluering bør være tilstede på evalueringsmøtene. Det ville være i tråd med hele konseptets grunnleggende ideer.

At det lå inne en *ressursbegrensning* i utviklingen av den første utgaven av STeVAL, har vært klart fra første dag. Derfor har vi heller ikke kunnet utvikle verktøyet til sitt optimale nivå i denne omgang om vi skulle holde oss innenfor budsjetttrammene. Dette har særlig hindret oss i å utvikle rapportfunksjonene til et godt nok nivå. Om det også ligger inne noen muligheter for *inntjening* gjenstår som vi skjønner å finne ut av.

Hva var så studentenes syn på verktøyet? Gjennom utlagte spørsmål (se s.20) spurte vi for det første om hva studentene syntes om nettverktøyet som en måte å arbeide med studentevaluering på. Studentenes svar var her overveldende positive i retning av å framheve STeVAL som en fin måte å drive studentevaluering av undervisningen på. Et representativt svar fra en av studentene lyder: *"Jeg synes det er en grei måte å evaluere undervisningen på. Vi får anledning til å komme med våre synspunkter om undervisningen, og lærerne får anledning til å bruke våre synspunkter til evt. å endre på enkelte undervisningsformer, eller bygge videre på positiv tilbakemelding"*. At prosjektet her har lyktes med å realisere grunnleggende verdier i den formative evalueringen burde vel denne uttalelsen være en god indikator på. Flere studenter anførte riktignok problemer med den daglige registreringen som verktøyet krever, det være seg på grunn av mangelfulle rutiner, tilgang på pc eller rett og slett glemsel. At det siste kan være tilfelle fikk vi bekreftet etter en påminnelse via Classfronter. Straks etter denne påminnelsen steg registreringsfrekvensen klart i positiv retning. Denne utfordringen som vi her står overfor skal vi for øvrig vende tilbake til i kap.11.5.

På spørsmålet om studentene ville anbefale at STeVAL blir brukt av andre studenter i fremtiden svart 23 av de 25 som svarte "ja", mens to studenter svarte "vet ikke". Etter prosjektlederens mening var dette en av de absolutt mest positive tilbakemeldingene med tanke på videre implementering av verktøyet og STeVAL- konseptet. Uttalelser fra studentrepresentantene på evalueringsmøtene bidro ytterligere til å bekrefte inntrykket av disse studentenes anbefaling.

I det siste spørsmålet i denne sammenhengen inviterte vi studentene til å komme med synspunkter på hva som etter deres mening kan gjøres for at nettverktøyet kan bli bedre. Studentene syntes at programmet *"fungerer greit som det er"* eller har ingen gode forslag å komme med. Litt mer informasjon om hva STeVAL går ut på og kan brukes til savnes av noen – og *det* er noe vil ta tak i videre, bl.a. gjennom grundigere introduksjonskurs.

9.3 Utprøving og erfaringer med evalueringsdelen

Selv om studentene gjennom verktøyet vurderer sitt eget læringsutbytte, er det som vi flere ganger har omtalt først i møtene mellom studenter og lærere at den egentlige evalueringen av undervisningen som sådan forgår. I det foregående er det flere ganger referert til erfaringer fra disse møtene, og det skulle vel her være mulig å få et lite inntrykk av nytteverdien av dem. ”*Studentevaluering av undervisningen uten evalueringsmøter ville være utenkelig*” var studielederens klare mening i en oppsummerende samtale etter at pilotfasen var over. Også studentrepresentantene på møtene gav positiv respons på disse møtene, og gav klart uttrykk for at de følte at de kunne komme med det de hadde - og bli hørt. Det å få et innblikk i hele studentgruppens meninger om undervisning og læring var også en nyttig erfaring i følge studentene. Med andre ord synes det som om erfaringene fra pilotprosjektet bekrefter forhåndsantakelsene om disse møtenes berettigelse. Møtene ble for øvrig lagt opp med utgangspunkt i de hovedpunktene som er beskrevet i kap.7.1.

9.4 Utprøving og erfaringer med tilbakemeldings- og rapporteringsdelen

En rekke forhold vedrørende tilbakemelding til studenter og, i dette tilfelle studieleder, ble omtalt i kap.9.2.3 og skal derfor ikke gjentas her. Og i og med at den herværende rapporten også vil utgjøre rapporteringen ”videre oppover i systemet” i denne omgang, er det foreløpig lite vi ytterligere kan si om tilbakemeldings- og rapporteringsdelen. Vi ser med andre ord at det også her er behov for et bredere erfaringsgrunnlag enn det som er tilfelle til nå for å utvikle denne delen av konseptet videre.

9.5 Utprøving og erfaringer med administratorrollen

At administratorrollen er helt sentral i STeVAL- konseptet ble også tydeliggjort i dette prosjektet (se kap.7). I alle fasene av arbeidet med formativ evaluering vil administrator måtte spille en avgjørende rolle både når det gjelder introduksjonskurs, datainnsamling, tilrettelegging og videreformidling av data, ledelse av evalueringsmøtene og tilbakemelding/rapportering. Som tidligere antydte vil det være naturlig at en studieleder er administrator, men det kan også tenkes at antallet studier som denne har ansvar for blir for stort til å håndtere. Teamledere eller fagansvarlige for fag, kurs eller moduler kan da like gjerne gå inn i administratorrollen i tråd med nærhetsprinsipp som formativ evaluering bygger på. Hovedhensynet er hele tiden hva som er mest hensiktsmessig i forhold til å ha ”eierskap” og ansvar for den undervisningen som foregår, i tillegg til å ha ”makt” til å kunne gå inn å foreta nødvendige justeringer.

I pilotprosjektet var det naturlig at prosjektleder gikk inn som administrator, mens den reelle studielederen fikk en noe annen rolle enn det som ville vært naturlig. Da nærhet til studiet vil være viktig med tanke på å definere studiets innhold og aktiviteter og ikke minst stille de ”riktige” spørsmålene underveis, var administrator i dette tilfelle neppe rett mann på rett plass. Problemet ble løst ved at studieleder sendte administrator sin beskrivelse av studiet over til administrator, som så la det inn i STeVAL. Likeledes oversendte studieleder sine spørsmål til spørreskjemaet til administrator som bearbeidet disse og la de ut til studentene. Etter avtale tok for øvrig studieleder over ledelsen av det siste evalueringsmøtet.

Administrator vil foruten å kunne håndtere både student- og administrasjonsdelen av verktøyet, også måtte ha kompetanse i å formulere gode spørsmål, tolke tabeller, grafer og tekster. Sist men ikke minst vil det her forutsettes en didaktisk kompetanse som alle dataene formativ evaluering genererer kan bli forstått i lys av. Å utvikle en ”didaktisk brukerhåndbok” for fremtidige administratorer kan være én av oppgavene i videreutviklingen av konseptet.

At administratorrollen vil kreve *tid* av den som går inn i den, ble også klart i løpet av pilotfasen. Særlig gjennomgang og bearbeiding av dataene, samt formidling av disse til studenter og lærere krever en del løpende arbeid. Det samme gjør tilretteleggingen av evalueringsmøtene. Men nytteverdien av dette arbeidet vil etter prosjektlederens erfaring langt overstige tidskostnadene. Erfaringsdataene med administratorrollen er her selvsagt relativt spinkle. Den som her foretar vurderingen er vel neppe heller representativ for framtidige administratorer, i den forstand at både prosjektleder/ konseptutvikler- og administratorrollen måtte kombineres. Dessuten var det i dette tilfellet mangel på nærhet til både undervisning og studenter. Her trengs med andre ord mer erfaring fra folk med andre fagbakgrunner, arbeidsbetingelser og plassering i høgskole- og universitetssystemet før vi kan gå mer i dybden på administratorrollen.

10. Erfaringer med formativ evaluering av deler av et studium ved hjelp av STeVAL

Gjennom pilotfasen har vi fått anledning til utprøving av verktøyet og evalueringsmøtene i en realistisk sammenheng. Riktignok varte utprøvingsperioden kortere enn ønskelig, det var dessuten på slutten av et semester med påskeferie, aktivitetsdager og eksamenslesing. I tillegg var altså administrator av naturlige grunner i dette tilfelle ikke en del av studiemiljøet, med den mangel på nærhet til studenter og studiehverdagen som forutsettes. Pilotfasens doble siktemål gjorde vel også sitt til at administrator i denne omgang rettet oppmerksomheten vel så mye mot selve verktøyet og konseptet som mot selve undervisningen. Likevel kunne studieleder konkludere med at denne evalueringsformen hadde ført til helt konkrete endringer og forbedringer i studiet, ved siden av å få bekreftelse på de delene av studiet som fungerte bra. At studentene også så nytteverdien i denne formen for evaluering har vi sett tidligere og skulle love bra for framtiden. Verdien og nytten av konseptet, som en måte å drive studentevaluering av undervisningen på, vil selvsagt kreve langt flere utprøvinger og justeringer enn det dette begrensede pilotprosjektet gav grunnlag for, før vi kan felle noen form for kvalifisert ”dom”.

Det vil ikke være i tråd med STeVAL- prinsippet om brukernærhet om vi nå skulle gått inn i detaljene omkring den konkrete evalueringen som ble foretatt av det aktuelle vernepleierstudiet. Men vi kan i hvert fall bekrefte at vi har funnet støtte for at noen av våre grunnleggende antakelser om verdien av formativ evaluering av undervisningen har noe for seg. Dette handler for det første om å ta studentene på alvor slik at de faktisk opplever at ”det er noen som lytter til oss”, slik studentene selv uttrykte det. Det dreier seg også om å muliggjøre en konstruktiv kommunikasjon om undervisningsevaluering mellom lærere og studenter (slik prosjektleder opplevde det på evalueringsmøtene) på et bredere erfaringsgrunnlag (empirisk grunnlag) enn det som vanligvis er tilfelle. Sist, men ikke minst, ser det ut til at STeVAL- konseptet kan være en viktig bidragsyter til å utvikle en felles forståelse mellom lærere og studenter om ansvar og forpliktelser i forbindelse med undervisning og læring. I vårt tilfelle gjelder dette særlig studentrepresentantene. At studieleder nå også ønsker å innføre STeVAL allerede fra høsten 2003 med 1.års vernepleierstudenter, og muligens følge dem gjennom hele studieløpet, er vel likevel den beste bekreftelsen på at STeVAL- konseptet har noe å tilby de som tar studentevaluering av undervisning i høyere utdanning på alvor.

11. Noen utfordringer og kritiske faktorer i arbeidet med STeVAL

I dette kapitlet skal vi se nærmere på noen utfordringer og kritiske faktorer som har utkrystallisert seg under arbeidet med STeVAL. Kapitlet vil være særlig aktuelt med tanke på den videre bruk og utbredelse av konseptet i fremtiden. Flere av momentene har vi vært inne på i kap.9, mens andre ”småproblemer” ikke vil bli tatt opp igjen her..

11.1 Bruker- og kompetanseproblemet

Selv om selve konseptet hviler på noen relativt enkle prinsipper og forutsetninger, vil selve anvendelsen av det kreve en viss innsikt på flere områder som vi tidligere har sett. Konseptet og bruken av det vil neppe gi seg ”av seg selv” uten videre. Foruten den selvfølgelige fagkunnskapen som må ligge i bunn kreves det både didaktisk kompetanse, forståelse for hvordan en legger til rette for andres læring og hvordan læring foregår hos studentene (læringsteori). Videre kreves det en del forståelse for statistikk, tabeller og grafer og hvordan en kan tolke og anvende det materialet som der foreligger. Siden konseptet skal være mest mulig brukerstyrt vil straks behovet for en eller annen form for brukerhåndbok sannsynligvis være tilstede hos framtidige administratorer. En form for skriftlig materiale kan da være en måte å imøtekomme et slikt behov på. I tillegg kan vi tenke oss å utvikle en form for brukerstøtte fra HiA sin side overfor aktuelle administratorer.

11.2 Rekrutterings- og finansieringsproblemet

I en startfase er også spørsmålet om å rekruttere nye brukere høyst aktuelt. I dette bildet hører også finansiering av utprøving og drift av STeVAL hjemme. Skal rekruttering skje via ”jungeltelegrafene”, ved direkte henvendelser til faglærere i ulike fagmiljøer, ved presentasjon på konferanser eller til studieansvarlige ved høyskoler og universiteter. Noe klart svar på dette har vi ikke enda, men erfaringen til nå er at det er høyst nødvendig å løfte rekrutterings- og utbredelsesproblemet opp på et høyere nivå enn avdelings-/ fakultetsnivå.

11.3 Samordningsproblemet

Det foregående problemet har ikke minst sammenheng med problemet med å samordne en institusjons totale kvalitets- og evalueringsarbeid. Det handler om å få oversikt over hva den enkelte institusjon faktisk bedriver av beslektet virksomhet på dette området, for dermed å ha muligheten til å kunne se STeVAL som en del av den enkelte institusjons totale kvalitets-sikringssystem. Behovet for dette har vi klart sett for HiA sin del underveis, men nå ser dette problemet ut til å bli møtt med det alvor som naturlig kan forventes. I dette bildet hører også IT- støttefunksjonene med.

11.4 IT- problemet

Selv om ett av prinsippene som verktøyet bygger på er brukervennlighet, vil det kreves et visst nivå av IT- kompetanse – i hvert fall hos framtidige administratorer. Administrator skal drifte administrasjonsdelen av verktøyet, legge inn spørsmål og hente ut nødvendige utskrifter. Til det vil nok noen ha behov for IT- support. På dette området vil vi imidlertid tro at de enkelte institusjoner har kommet et godt stykke på vei. En annen sak er å sikre seg serverplass og hjelp til drifting av serverfunksjoner i forbindelse med dette evalueringsarbeidet. Dersom STeVAL kommer inn som en del av institusjonens totale kvalitetssikringssystem vil også dette problemet være lettere å håndtere. I pilotfasen ble denne delen vel mye avhengig av personlige initiativ og velvillighet fra enkeltpersoner i IT- tjenesten. Dersom denne aktiviteten får et større omfang vil dette som vi skjønner kunne bli et alvorlig problem og en hindring for videre utvikling.

11.5 Deltakingsproblemet

STeVAL, slik den foreligger nå med bl.a. daglige registreringer, krever som vi skjønner en ganske stor grad av deltakelse fra både administrator, lærere og studenters side. Kan vi uten videre regne med at alle vil følge opp så lojalt og regelmessig som vi her forventer? Her tenker vi først og fremst på motivasjonen og villigheten til å påta seg og drive denne type virksomhet. (Andre typer hindringer har vi omtalt i kap.9). I pilotfasen nøy vi godt av både en entusiastisk studieleder med sans for og erfaring med evalueringsarbeid og positive studenter som tok utfordringen, til tross for at vi allerede var langt inne i vårsemesteret. En viss ”pionerånd” kan jo også tenkes var inne i bildet her.

For lærerne kan det være aktuelt å spørre hva *de* har å tjene på å delta. Er det samsvar mellom den tiden som lærere og studieledere investerer i evalueringen og den nytteverdien det har for dem selv som undervisere og ledere? Forutsetter STeVAL lærere som i utgangspunktet *vil* forbedre seg, og som ser det som *nødvendig*? Og kan vi regne med at lærere uten videre ønsker å blottlegge seg slik som det her forutsettes? Sårbarheten hos lærere ved negative tilbakemeldinger skal vi ikke undervurdere. Til det er å si at lærere enten de vil eller ikke daglig blir eksponert for studentenes kritiske blikk og samtaler på kantiner og hybler. Det som er en av fordelene med STeVAL er at denne samtalen kan flyttes inn på en arena preget av forhåpentligvis gjensidig respekt, og med muligheter for økt forståelse for undervisningens og læringens betingelser hos begge parter.

Og hva har studentene å tjene på å delta? Vil *de* bli med uten noen form for ytre incentiver? Kan vi regne med at studentene kaster seg over evalueringsarbeidet med liv og lyst kun med en idealistisk tanke om å selv å kunne bidra til forbedre undervisningen? Eller har de nok med sitt? I pilotfasen, som jo var en utprøvningsfase av konseptet, måtte vi som vi har sett ty til en form for belønning for å sikre oss at prosjektet i det hele tatt kom i gang. Hvor mye dette hadde å bety for disse studentenes deltakelse var det derfor av interesse å finne ut av. Det siste spørsmålet studentene skulle svare på lød: *Hvor stor betydning mener du at ”belønningen” på 5000 kr. til klassekassa har hatt for din deltakelse i denne måten å drive studentevaluering av undervisningen på?* Og de 18 studentene som svarte hadde følgende mening om spørsmålet:

Ikke i det hele tatt	1
I liten grad	6
I middels grad	9
I stor grad	2
I meget stor grad	0

Kanskje ikke ytre incentiver betyr *så* mye som en kanskje skulle tro, men at det for studentene sin del heller dreier seg like mye om å se at det nytter å delta, oppleve at de blir hørt og at det de sier får konsekvenser.

Nå kan det tenkes at spørsmålet om lærers villighet og studenters motivasjon er av mer akademisk interesse. Det er grunn til å tro, slik også NOKUT signaliserer, at undervisnings-evaluering av undervisning *skal* gjennomføres innen høyere utdanning. Kravet om å bruke sunt skjønn i gjennomføringen av evalueringene vil ikke forsvinne, men både studenter og lærere må da forholde seg til denne virkeligheten. For studentene kan det da for eksempel være aktuelt å legge inn et krav om forpliktende deltakelse som en forutsetning for å få godkjent kurs eller moduler. Innsatsen fra institusjonens side forutsettes da samordnet slik at den enkelte student ikke må forholde seg til mer enn ett evalueringssystem av gangen.

11.6 Resultat- og tilbakemeldingsproblemet

STeVAL representerer en endrings- og resultatorientert form for evaluering. Som vi flere ganger har vært inne på er det derfor av betydning at det blir tydelige resultater av arbeidet i form av, ikke bare endringer på lengre sikt slik det er vanlig, men også resultater med virkninger for de det gjelder. At studenter og lærere derfor bør få hyppige tilbakemeldinger på resultatene og evalueringene ligger dermed som en klar forventning til framtidige administratorer. Her ligger også en stor utfordring med tanke på å bygge opp og drive gode kommunikasjonskanaler mellom alle lærere og studenter som til enhver tid er involvert.

12. Videre bruk av STeVAL

12.1 Prinsipielle anvendelsesmuligheter

STeVAL er utviklet med tanke på undervisning og læring i høyere utdanning. Innen en slik kontekst skulle det etter det vi ser nå ikke være noen begrensninger i konseptets anvendelsesmuligheter på ulike fagområder. Også andre arenaer kan være aktuelle, hvilket enkelte pågående prosjekter her ved HiA vitner om, uten at vi her skal omtale disse i denne omgang.

12.2 Konklusjoner og anbefalinger

I kapittel 9. la vi fram en rekke erfaringer med STeVAL på bakgrunn av pilotprosjektet ved Vernepleierstudiet ved HiA. Prosjektet har gitt oss mange nyttige erfaringer å bygge videre på, og samtidig også en tro på at vi er på rett vei mot å utvikle noe som kan ha livets rett i fremtiden. Men konseptet vil som vi forstår kreve langt bredere og mer omfattende utprøving før vi kan si noe mer utdypende om dets verdi for studentevaluering av undervisning og læring i høyere utdanning

Som vi husker ble studentene ved slutten av pilotperioden stilt overfor spørsmålet om de ville anbefale at STeVAL (nettverktøyet) blir brukt av andre studenter i fremtiden. Svaret var som vi også så overveldende positivt. Selv om utvalget her er lite og prøveperioden kort, er det i det minste en grunn til forsiktig optimisme på verktøyets og konseptets vegne. At studieleder også ønsker å bruke hele konseptet videre i vernepleierstudiet, og da fortrinnsvis følge et helt kull fra deres 1. studieår 2003, peker i samme retning.

STeVAL Brukerveiledning

Blokk 2.4 Miljøarbeid

Vernepleierstudiet Arendal

Før du begynner

For å logge deg på "STeVAL" må du ha tilgang til en PC som er koplet til Internett. I tillegg må du sjekke med den som administrerer programmet at du er blitt registrert med brukernavn og passord

1. Innlogging

Innloggingsområdet er markert med peker til "STeVAL" i Fronter

Innlogging skjer ved å skrive inn ditt personlige **brukernavn** og **passord**:

Innlogging til STeVAL
Skriv inn ditt brukernavn og passord:

Brukernavn:

Passord:

Logg inn

2. Hovedmenyen

Hovedmenyen i STeVAL har følgende tjenester:

- **Aktivitetsskjema**
Her kan du legge inn hvor mye tid du bruker på forskjellige aktiviteter i ulike deler av studiet, og hvilket utbytte du har av disse aktivitetene.
- **Spørreskjema**
Her svarer du på spørsmål om studiet som enten har åpne eller faste svaralternativer. Her vil du også finne spørsmålene du valgte å ikke besvare rett etter pålogging. Det er viktig at spørsmålene blir besvart innen tidsfristen.
- **Rapporter**
Her ser du hvordan du har brukt studietiden din, og hvilket utbytte du har hatt av de ulike aktivitetene du har deltatt i.
- **Hjelp**
Her vil du finne brukerveiledningen.

3. Registrering i "Aktivitetsskjema":

1. **Tiden** du bruker på en aktivitet registreres ved å angi **starttiden og sluttiden** (dato, time, minutt) for enhver aktivitet på registreringslinjen:

Dato Starttid Sluttid

14.3.2003 08 00 11 00

2. **Aktivitetene** i Blokk 2.4 Miljøarbeid er:

- **Klasseromsundervisning** *Undervisning i klasserommet angitt fag, emne eller kurs*
- **Selvstudium** *Pensumlesing eller lesing av fordypningsstoff*
- **Framlegg** *Studentene legger fram for klassen og/eller lærere*
- **Arbeid i grupper** *Studentene arbeider i grupper*
- **Veiledning** *Studentene får veiledning av lærer alene eller i gruppe*
- **Arb. med mappeoppgaver** *Studentenes arbeid med alt som skal inn i mapper*
- **Annet** *Fritid, eventuelt annet arbeid utenom studiet*

NB! Alle aktiviteter skal avsluttes med å registrere sluttid. Det er ønskelig at rapporteringen skjer daglig. Det er mulig å rapportere 5 dager tilbake.

3. Angi deretter i hvilket **emne** aktiviteten var del av. Alternativet "Annet" brukes når også aktiviteten er registrert som "Annet".
4. Vurdering av **utbytte** blir gitt på en skala (0 – 5) angitt i menyen til "Læringsutbytte". Den Vurderingen skal gjenspeile utbyttet du (subjektivt) fikk av aktiviteten i forhold til dine egne faglige forutsetninger:

0	Ikke læringsutbytte/
Ikke aktuelt	Jeg synes ikke jeg har hatt noe læringsutbytte av aktiviteten i forhold til mine egne forutsetninger/
Læringsutbytte er ikke aktuelt her
1	Lite godt læringsutbytte	Aktiviteten resulterte i et lite godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger
2	Nokså godt læringsutbytte	Aktiviteten resulterte i et nokså godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger
3	Godt læringsutbytte	Aktiviteten resulterte i et godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger
4	Meget godt læringsutbytte	Aktiviteten resulterte i et meget godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger
5	Særdeles godt læringsutbytte	Aktiviteten resulterte i et særdeles godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger

For å legge til en aktivitet registrerer du først tiden du har brukt på aktiviteten, deretter hvilket emne og hvilken type aktivitet det gjelder. Til slutt gir du din vurdering av "Læringsutbytte". Dersom du nå klikker på knappen "Legg til", vil denne aktiviteten vises i nedre del av skjermbildet. Øvrige aktiviteter kan så legges til. Du kan også gi dine egne kommentarer til aktiviteten/emnet/læringsutbyttet i kommentarvinduet før du trykker "Legg til". Ved å "logge ut" blir aktivitetene registrert.

Dato: 14.3.2003 Starttid: 08:00 Sluttid: 11:00

Emne: Generell utviklings- og sosialpsykolog Aktivitet: Forelesning Læringsutbytte: 4

Aktiviteten førte til et meget godt læringsutbytte i forhold til mine egne forutsetninger Legg til

I eksemplet under fra "Aktivitetsskjema" er tre aktiviteter registrert. Første aktivitet ble registrert 14.03.2003 kl. 08.00. Aktiviteten som ble registrert var "Forelesning" i "Generell utviklings- og sosialpsykologi" og ble vurdert til et læringsutbytte på "4". Med andre ord var utbyttet her meget godt. Varigheten av aktiviteten bestemmes av sluttiden for aktiviteten, som her var kl. 11.00. Andre registrerte aktivitet samme dag varte fra kl 11.00 til kl. 12.00. Registreringen her er "Annet" under både aktivitet og emne, det vil si at studenten her har foretatt seg noe som ikke er direkte knyttet til selve studieprogrammet. I kolonnen for "Læringsutbytte" står det null, som i denne sammenheng betyr at vurdering av læringsutbytte ikke er aktuelt. Du vil også se at første aktivitet hadde en varighet på 3 timer, andre aktivitet 1 time og tredje aktivitet, som ikke er kommentert her, 2 timer. Registreringen blir på denne måten en personlig dagbok for dine studier. Her kan du også hente fram dine egne kommentarer til de ulike aktivitetene.

Ditt tidsforbruk 14.3.2003:

Tidsrom	Tidsbruk	Emne	Aktivitet	Læringsutbytte	
14.03.2003 12:00-14:00	2	Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning	Selvstudium	3	
14.03.2003 11:00-12:00	1	Annet	Annet	0	
14.03.2003 08:00-11:00	3	Generell utviklings- og sosialpsykologi	Forelesning	4	

5. Etter hvert som du legger til nye aktiviteter vises en liste i nedre del av skjermbildet. Dersom du ønsker å endre på noe før du logger ut, må du trykke på symbolet for editering (den gule blyanten). Gjør de nødvendige endringene og klikk "Oppdater". Dersom du ønsker å slette noe før du logger ut, trykker du på symbolet for "Slett" (det røde krysset).

4. Besvare spørreskjema

Alle aktive spørsmål kommer fram ved førstegangspålogging etter at spørsmålet er aktivisert. Det vil da stå "Du har ubesvarte spørsmål". Dersom administrator ikke har lagt ut noen spørsmål i "Spørreskjema", vil det stå: "Du har ingen spørsmål å svare på i dag". Innen tidsfristen (som blir oppgitt) kan du gå inn i "Spørreskjema" og klikke på det eller de aktuelle spørsmålene og besvare disse. Alle svar innrapporteres ved å klikke på "Lagre". **Husk å lagre først etter at du har besvart alle spørsmålene.** Dersom du trykker "Reset" fjerner du all innskrevet tekst i svarboksen for åpne spørsmål, eller det gir deg muligheter for å svare på nytt dersom du har valgt feil alternativ i valgmenyen.

Spørreskjemaet er enten kvalitativt eller kvantitativt. Kvalitative spørsmål skal besvares i tilgjengelig "fritekst- boks", under spørsmålsformuleringen. Kvantitative spørsmål skal besvares ved å benytte et av svaralternativene i gjeldende meny til spørsmålet.

5. Vise rapporter

Ved hjelp av "Rapporter" kan du se hvordan du benytter tiden, eller hvilket utbytte du har hatt av en gitt eller ulike aktiviteter over en valgt periode. Rapporten kommer fram ved å angi ønsket tidsrom "Fra dato" – "Til dato". Velg deretter hva du ønsker rapport om i valgmenyen, og klikk deretter på "Hent rapport". Rapporten vil bli synlig i nedre del av skjermbildet. Rapportens innhold avhenger av hvilke variabler du har valgt:

Aktivitetskjema		Spørreskjema		Rapporter		Hjelp	
Fra dato- Til dato		Velg rapporttype					
<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="2003"/>	☒ Tidsbruk	☐ Tidsbruk modul	☐ Tidsbruk aktivitet		
<input type="text" value="14"/>	<input type="text" value="3"/>	<input type="text" value="2003"/>	☐ Utbytte	☐ Utbytte modul	☐ Utbytte aktivitet		
							<input type="button" value="Hent rapport"/>

6. Hjelp

I "Hjelp" får du fram brukerveiledningen til STEVAL

7. Utlogging

Avslutt registrering ved å klikke på "Logg ut", øverst til høyre på skjermbildet. Du vil automatisk bli logget ut dersom du er inaktiv over et gitt tidsrom. Du vil da måtte logge deg inn på ny

Lykke til med registreringen!